

Week 4

ען ונטע UD- Claims and Counterclaims

שו"ע ע"ה י"ז סמ"ע י"ט, ש"ך ס"ג, ס"ד פתחי תשובה י"ח-כ'

לז״נ ר' שמוא–ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע״ה

לז״נ שלום פנחס בן מרדכי א–ליעזר ע״ה

לז״נ ויצה בת ר' שמוא–ל זאב ע״ה לז״נ לוי בן דוד שלמה לז״נ שמוא–ל זאב בן לוי

לז"נ מיכל יעקב בן אברהם יצחק

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash Please contact us for sponsorship opportunities

מאירת עינים

סוף חיא וסיבן באם הראבייד דאם טוען על הגלגולים ברי יכול לגלגל בעיף י"ז (מג) מדן כא מענת בפק כוי. כתג ביי מחודא סעיף (כיט) וכשטוען שמא אינו יכול לגלגל, לפיכך כל מי שנחחייב שבועה ורואה וביין בשם הריעב"א ובהשובה שי קבידן, אם תובע זה אינו יודע לשום שמגלגלים גלגולים שליו, אם פקח הוא, אומר על הגלגולים איני יודע, שיעור נוקו שהזיקו, אין משניעין על כפירת חניעה זו, ואין עליו אלא חרם ויפטר משכועה המורה ויקבל חרם, ע"כ, ומניאו ב"י לקמן סוף סימן ז"ד סמם על מי שיודע שהזיק אם הבירו וכמה הזיקו, עכ"ל: [מחודש בי]. ופשיטא דהראב״ד לא יהינ

עיין הערות עלה כשיהיה איסור נדנר*: סעיף יז מדולכל טענת ספק אין משביעים עליה כלל י"ז (נאו) נח) כמדומה לי כו'. ולס אמר כמדומה לי שאתה חייב לי מנה והלה אומר פרעמיך, וזה אומר ברי לי שלא פרעתני, פסק נתשונת מני"ט.... (מ״ב) [ח״א] סי׳ רס״ג דלריך לישבע היסת, ע"ש וקשיכן. ואין להקשות מלקמן סימן פ״ח סוף סעיף ל״ב, דהתם אינו טוענו כלל, וגם בלאו הכי שדיתי שם נרגה, ע"ש וסקנ"ון. מיהו יש

כיצד אמר לו נהיכמדומה לי שיש לי אצלך מנה או מנה שהלויתי לך כמדומה לי שלא פרעתני פטור אף משבועת היסת מהואפילו לצאת ידי שמים אינו מחוייב נמיכיון שתובע אומר שמא והנתבע אינו מודה לו ואומר ברי יוכן אם אומר לחבירו נתחייבת לי מנה מפני שהודית לי

(מדו) מהן ואפילו לצאת ידי שמים כו׳ עד אומר ברי. כ״כ גס הטור נסעיף כייבן. ועיין פרישה שם כתכתי, דמ״ש כיון דהתובע אמר שמא, קאי למ״ש לפני זה דמשו״ה אין לריך לישבע אפילו היסח, אבל לא קאי למייש דלצאת ידי שמים אין צריך, דא״כ קשה הלא בלאו הכי אינו מחויב ללאח ידי שמים כיון דגם הנתבע טוען ברי, ע"ש:

לדקדק עליו, דיהה נאמן במיגו שהיה אומר איני חייב לך שהיה פטור, וכמו שהבאתי לעיל סימן ס״ו סעיף ל״ט ומיק קכ״הן בשם הריטנ״א בשם מקלמ רצומיו דפטרי בכהאי גוונא אף מהיסת, ולא דמי לדלקמן סוף סימן פיים, דהתם השתא נוכר שחייב לו בברי, משאייכ הכא, עיש ודוק: (נבו) נשי כיון שתובע אומר שמא והנתבע כו׳. מ״ש כיון התונע אומר שמא, קאי למ״ש מקודם דמשו״ה אין לרין לישנע אפילו היסת, אנל לא קאי למ״ש לנאת

כיאור הגר"א

כר׳. דאין נשנעין לפטור, ועיין לעיל סימן סיע סעיף ה׳ ונהגה שם: סעיף סעיף י״ז א. לשון הטור ומעיף ביא ביבג וכ״כ הרמב״ם נפ״א מהלכות י״ז מט. כל טענת ספק. דאין נשנעין על טענת ספק אלא אותן השנויין ואלו נשנעין בלא נטענה, ואלו נשנעין שבועות מ״ה ע״אן ואלו נשנעין שלא נטענה, ואלו דוקל, רש"י כב"מ וכיז כי דיה אי נקיטנאן. ועיין תוס׳ דכ"ב ל"ג ל׳ ד"ה מיגו כו׳, וי״ל כו׳, ואפילו היסת אין נשבעין, ועיין נאר הגולה [אות א׳], ונב״מ כ״ו ב׳ דאמר רב נחמן ראה סלע כו׳, ועיין רש״י שם [ר״ה] אי נקיטנא כו׳, ושם מ״ב כ׳ נימא לאימיה זיל שלים אמרה כו׳, ומשתבעה אימיה כו׳, ואין משביעין אימיה

טוען דין ז׳. וכתב ה״ה, דבר זה מוסכם מכל הפוסקים, ממ״ם גבי ההיא דרנ נחמן ומשכיעין אומו שבועת היקת, חוקה אין אדם טוען אא״כ יש לו, נשם

כאר הגולה

ושבועותן קוף דף מ׳ן, אלמא בטענת ברי הוא בדוקא. וכ״כ בעל התרומות

נסוף שער ליית, ועיין לקמן סימן פייז סעיף כייה וסעיף כייו. כ. טור ומעיף כיגן ובעל התרומות שער ל״ו (חיג סיגן בשם ה״ר מברהם בר ילחק. דלא אמר לה דלאו דידיה, אלמא שאין משניעין על טענת ספק, ואפילו ע"י גלגול, וכמ"ש מוס׳ נפרק השואל ל"ו א' וד"ה ביוםן ושו"ע לקמן סימן ל"ד סעיף כ׳ אכל

על טענת ספק כו׳, ונלבד שיהיה רגלים כו׳, ועיין במרדמי פ״ג שם וסי׳ רסיה־רסיון: נ. או מנה. ר״ל לה זו אף זו, שבנתבע כהאי גוונה משלם בלה שבועה: נא. ואפילו לצאת. כיון שיודע ננרי, דלה אמרינן לנאת ידי שמים אלה ננסתפק, כענין דפ"ג דכ"מ (ליו ע"א), וכוף נ"ק (קי"ח ע"א) ושאר מקומות: נב. כיון

שמשפע שתובע. קלי למ"ע שפטור משנועה: נג. ואומר ברי. זה קלי למ"ש שלף לנלת ידי שמים לין לריך: נד. וכן אם אמר לחבירו כו׳. כמ"ש נסנהדרין כ"ע א׳ אם אמר הוא אמר לי כו׳, עד שיאמר כו׳, ושם נגמרא מסייע כו׳, מניא נמי הכי כו׳. חה שכתנ והודאה כו׳, כמ״ש בממני׳. או אפילו. כמ״ש שם בגמרא, וכיון --שאפילו הודה שאמר כך פטור, אין משניעין אומו, וכמיש מוס׳ נבייק מייו אי דייה דאפילו, ועייע ללמיד פלגא כו׳: (ליקוט) וכן אם אמר כו׳. קנהדרין כייע ני אמר רב נחמן אדם עשר כו׳, ואע"ג דלא טעין, ואיל לישבע, כמ"ש בסימן פ"א סעיף י"ד (ע"כ): (ליקוט) וכן אם אמר כו׳. שכל זמן שאם מודה פטור, אין

כאר הימכ מתחי תשובה הכא לפי דאכתי אפשר ליורש למידע, אבל בעלמא היכא דהנתבע לא קנלת חרס, וחין נזה משום מדנר שקר תרחק. ורחיה לוה ממ"ש נעל התרומות נשם

הראב"ד דאם טוען על הגלגולים ברי יכול לגלגל וכשטוען שמא אינו יכול לגלגל, לפיכך כל מי שנתחייב שבועה ורואה שמגלגלים עליו, אם פקח הוא, אומר על הגלגולים איני יודע, אם מוכע זה אינו יודע לשום שישור נוקו שהזיקו, אין משביעין על כפירת תביעה זו, ואין עליו אלא חרם קחם על מי שיודע שהזיק את הנירו וכמה הזיקו. סמ"ע [סקמ"ר]: מה. כמדומה. ואם אמר כמדומה שאתה חייב לי מנה והלה אומר פרעמיך, חה אומר כרי לי שלה פרעמני, פסק במשובת מכי"ע (מ"כ) [ח"אן סי׳ רס"ג דלריך לישבע היסת,

הו״ל למידע, כמו דאין צריך לישבע, הוא הדין דאינו יכול להחרים עליו, ולהכי בסימן צ״ג סעיף י״ג ובסימן ת׳ סעיף א׳ לא כתב בשו״ע דיחרים סתם. וגם דמות ראיה מסימן קנ״ח סעיף (א) (ח׳ן, שלא כתב שם בשו״ע ויפטר משועה ויקנל מרס, ע״כ, ומניאו נ״י נסוף סימן ל״ר. ופשיטא דהראנ״ר לא שלאתר השומא בפחות שבשומות יחרים על הניקף שאינו מאמינו על יהיג ענה כשיהיה מסור נדנר, עכיל: סעיף י״ז מד. ספק. ננ״י נזס הריטנ״ל. הוצאתו, אלא וראי כיון ראנן סהרי דלא הוה ליה למידע, למה לו לקבל בחרם חנם, ע"ש: סעיף י"ו יו. כל טענת ספק כו׳. עיין סימן קכ״א סעיף ז׳ וסעיף ח׳ ובדברי האחרונים שם. ועיין ש״ך סימן קכ״ו ס״ק נ״ו

עיש. ויש לדקדק עליו, דיהה נאמן במינו שהיה אומר איני חייב לך דהיה פטור, וכמיש בסימן ס"ו סעיף ליש בשם מקלת רכומיו דהריטב"א דפטרי בכה"ג אף מהיסה, ולא דמי לסוף סימן פית, דהמם השתא נוכר שחיינ לו בברי, משאייכ הכא, עיש ודוק. שיין [סקניה]: מו. ביון. זה קאי למיש לפני זה דמשוייה איל לישנע אפילו היסת, אכל לא קאי למיש דאייל

חירושי רעק"א

ש"ך ס"ק נ"ח. מיהו יש לדקרק עליו דיהא נאמן במיגו. נ"כ, יש לדחות דחין זה מינו, לירח שמא רמי אנפשיה ומידכר וימנענו נגרי וינטרך לישנע היסת, ואי הוינן פטרינן ליה משבועות

אמרי ברוך

שם סיק ניח. עיש ודויק. ניינ, עיין כשייך לעיל סייק לי:

היפת נטענות פרעון, הוי הפטור אף לאסר שוכר המוכע, דהא ע"י השוכת הנחבע שפרע, נוכר המוכע שהלוה לו ושב להיות טענת ברי, ואם היה משיב שלא לוה והמוכע היה בא אח"כ בטענה שנוכר ויודע נודהי שהלוה לו, בודהי היה מחיב לישנע היפה. ואין לומר שאם התובע אומר שנוכר שהלוה לו, אז מחיר הנתגע לישנע היפת רק כשאין התובע אומר שטכר, דבנה"ג יפטר הנחבע במיגו. זה אינו, דהא יש להחובע ג"יכ מיגו שיכול לימר נוכרפי. ודע דבאלפסי פרק כל הנשבעין ושוגווות כיח שיא מדוי הרייאן כתב, בעסק מד גברא לאמר ליה ליח לי חד סהדא דאמים לבימאי ופחסם ליה דלאו באנפאי ושקלת מיניה חד טשנא דכומנא, ואמר ליה, אין פחחית ושקלית ודידי שקלים ואסה אמרת לי שקול זה בחשבונא דאית לך גבאי. ופסק דה"ל מחייב שטועה ואינו יכול לישנע משלם. אוואדנרי האלפסי הנ"ל הוכיחו הראש ופיו פיי הין והר"ן וייש ניא מדפי הוייףן והרטנ"א נפרק שבועת הדיינים (פי פיא) דפונר האלפסי דמשביעין בעענת ספק על פי עד. ולכאורה קשה, דהא לפי דעת המנייט הוי בכהייג טענת ברי ממש, היון שהנתבע בעלמו מודה שלקת טעונל, ומה שאותר שהיה מרצון התובע מוכחש בברי מאת התובע ואין לומר שאם היה הדין שאין נשבעין בטעות ספק על פי עד, היה הנחבע פטור משבועה דאורייתא בגוונא דלעיל, במינו שלא היה מודה שלקח הטעווא, ובכה"ג לא היה להמובע נגדו טענת ברי. זה אינו אלא למאן דקובר מינו לאפטורי משבועה ועייו האים שבועותפיוםי גידי, מנא ליה שהרייף קובר כן. ועוד, לפי הקוס׳ נקוגיא דנקכא וביב ליד עיא דיה הוין דלא אמרינן מיגו שיצטרך לישבע מה שהעד יודע שמשקר, ייצ דגם הכא ליכא מיגו כלל, דהא פריפ יש חיוב שבועת היפא היכא דאיכא ברי על פי עד העומד לפנינו [ויעוין לקמן סעיף כייג], וא"כ ייצ דלכך הוצרן להודות על הסטיפה (ולענין) וודשעון שהיה ברשות, כדי שלא יצטרך לישנע היפה בדבר שהעד יודע בשקרו, וכיון דליכא מינו, אף שדחיות המינו אינו כא רק מחמת חקנה חכמים בשבועת היפה, מ"מ הדר דינא כאינו ליכא כלל מינו, וקם כחיוב שבועה דאורייחא ע"פ העד וברי של התוכע מלד הודאת הנסבע, ואמרינן גם כהא מחייב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. ויעוין בחידושי הרמצ"ן לצ"ב דף ל"ג וייבו ד"ה סבור שכחב כוה"ל, ולדברי מלמידי רנינו ז"ל שאומרים אין היונ שבועה נעד אחד אלא בטוען ברי כי, ע"כ. משמע קלת דלא היי מספקא ליה שהאלפסי סולק עם חלמידיו בזה, ואמי שפיר לפמש"כ דהראיה מדברי האלפסי הנייל אינה מכרעת, ונפרט שאחד מהלמידי הרי"ף הוא הר"י במב"ש והובא בראיש שבונווח ציו מייה ז שסק דאין משניעין על ספק על פי עד, והוא סוכר דלא אמרינן מינו לאפטורי משבועה כמו שכתב בחידושיו נסוגיה דקלילה ושרושות ודה עיבו, ובחידושי הרשבייה שם אימה שהריי במגיש הניה היה לדכריו מחוד שנועה נגד עד שאין פוטרין אף היכה דאים ליה מינו, והרשבייה מדחה רחייתו מעד חחד כסגרת הריב"ם שנתוס׳ ב"ב בסוגיה לנסכה ושוו:

דנול מרבבה

סציף ייז. כל טענת ספק וכר׳. נעה"ג, ועיין סימן קכ"א סעיף ז׳ וסעיף מ׳ ונדכרי האחרונים שם. ועיין סימן קכ"ו כש"ך ס"ק נ"ו וס"ק ע"ד:

–הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה– שלחן ערוך השלם <מהדורת פריעדמאן> - כ חו״מ ד (עה - צו) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס: 47 הודפס עי מדהאמר שיכול לומר כו׳, דהכי הוה ליה

למימר, אין זה טענת ברי כשטוען

משטה אני בך. ונראה דעד כאן לא

בעינן שיטעון משטה אני כך אלא

כשתובעו בברי שהלוה לו, משא״כ הכא

(מה) מון אבל אם מען לחבירו הודית לי בעצמך שאתה חייב ידי שמים א״ל, דהל נללו הכי לין לנלת ידי שמים כיון דגם הנחבע די ברי. כן הוא ג"כ לשון הטור וסציף כייגן. ועיין פרישה שם כתבתי ישוב טוען ברי. סמ"ע וסקמיהן, וכ"כ הב"ח וסציף כיאן. והיינו דלא כתשובת למה האריך בלשונו, דהל"ל בקיצור, אבל אם טען שאמר אתם עדי. וגם מהריי טראני וחיאן סי קנ"א דף ר"ג ע"ג וע"ד, ע"ש וקשיכן: למה שינה דמהחילה כתב לשון הודית לי "שלקחת" משלי, וסיים וכתב (נבו) ם) שיכול לומר משמה אני בך. הקשה נספר גדולי תרומה סוף

הודית לי שאתה חייב לי. וגם למה ליה שכתנ הודית נעלמך נסיפה יותר מברישה. וגם למה כתבו הטור והמחבר שיכול לומר משטה הייתי בך, הא "משטה" אינו שייך אלא כשמודה ע"י תביעה. וכתבתי לישב את כל זה, דברישה מיירי דהודה ע"י תביעתו, שאמר נו מתחילה הלא לקתת משלי, והודה לו אז ואמר לקסתי, וקמל״ן רכותה, דאע"ג דאינו יכול לומר שלא להשביע הודה, כיון שהודחתו היחה ע"י תביעה, אפ״ה לא מחשב טענת ברי, ובסיפא המל"ן דאע"ג דהודה מעלמו, ושייך לטעון שלא להשביע הודה דהוא טענה טובה, שהרי אפילו אי לא טען הוא אנן טענינן ליה כן, כמ״ש בסימן פ"ח וסעיף כיאן, מ"מ כיון דחמר חתם עדי, מחשב טענת ברי, ומשו״ה שינה וכתב לשון "חייב", משום שהוא לשון שרגילין לומר שלא להשביע נסשו, וברישה כתב לשון לקסת משלי, דהין

שער לייח, דהא טענת השטאה לא שייכא אלא כשתבעו והודה לו, כדלקמן שלקחת משלי אבל לא היתה ההודאה בעדים סימן פ״א סעיף ה׳. ולא קשה מידי, איז זה טענת ברי שאין זה יודע שחייב לו אלא דמיירי שתבעו מתחילה מנה לי בידך אף בהודאת פיו והודאה שלא בעדים או אפילו שלא היה ברי לו, וזה הודה לו, וכן פירש בעדים ולא אמר אתם עדי אינו כלום "שיכול הב״ת וסעיף כיגן [מיהו נכעל התרומות לומר משטה אני בך מוזסאיאבל אם טען לחבירו גופיה בלאו הכי ניחא, שכתבתי לקמן סימן פ״א סעיף ה׳ ס״ק י״נ נשמו הודית לי "מעצמך שאתה חייב לי כך וכך דם"ל דמשטה שייכא אף במודה מעלמו, ^{סזן}ואמרתי לעדים אתם עדי או אתה אמרת אתם ע"ש]. *אך יש לדקדק, דהא משטה לא חומים סקמיו עדי ואיז העדים כאז מכיזהו טענת ברי ויכול טענינן ליה אא״כ טען הוא בעלמו, להשביעו היסת שלא אמר לעדים אתם עדי כדלקמן סימן פ״א סעיף ג׳, ודוחק ואם יהפכנה עליו ישבע הטוען שהודה לו לומר דמיירי שטוען משטה אני בך, באתם עדי ויטול. הגה סויש אומרים דמשניעין דלישנה לה משמע הכי, מדקהמר בפשיטות אין זה טענת ברי כו', וגם היסת על טענת שמה סגיכשיש רגלים לדבר כגוו

> ציונים ומקורות כו) מרללי פלק שנועת הליינים שבועות סי׳ תשע"כ. ד"מ לי. ופשוכות מיימוני סוף ספר קנין סיי וי. ובציוני הש"ך: ועוד נרשם נשו"ע מהדורת שסייז וסמים, משוכות מיימוני סוף ספר קנין סי ו', וכן הוא כליית. וליע דבחשובת מיימוני שם קאי אבא ליטול וכדלקמן סימן צייא סטיף ג׳ בהגייה, ואין טנינו .c"p .1605

(10 השיך בכיי תיקן ל:בעצמך, וכן נרפס במהרורתו, ועיין שיך סקסיא. וסמיע סקמיו.

דהו"ל טענת ספק ואין ב"ד משביעים רגילין להודות נו אם אינו אמת, אפ״ה אמרינן שלהשטות הודה, ע״ש עליה, ואמרינן שיכול לומר משטה אני בך, וכן נ״ל לדינא, ודוק: שנמישנ כל זה: (כון) כון ואמרתי לעדים אתם עדי. עיין לקמן (כג) כא) אבל אם מען לחבירו הודית לי בעצמך כוי. נסמ״ע וסקמיון וכביית וסעיף כיגן פירטו דכאן מיירי בטענת השבעה. ולדבריהם סימן פ״א סעיף י״ד דכתב המחבר דנהודה לפני המובע אין לריך לומר לריך לדחוק ולומר דהמחבר סמם כאן כדברי הטור נלקמן סימן פיא סעיף חתם עדי, והיה דעת הרתנ"ם ופייו מטוען היאן של"ל הטור נשמו שם סעיף יית – וייטן עיש, אנל כתג שם שהראיש ופנהדרין פיג סיי ביהן לא ייזן, והיינו כסברת הראיש ופנהדרין פיג סיי כיהן, ודלא כסברת הרמבים ס"ל כוותיה, וגם המחבר כתב שם דיש חולקין עליו, וכאן כתב המחבר לשון נפייו מטרען היאן שהביא לקמן סימן פ"א סעיף י"ד דבהודה לפני התובע אפילו לא אמר אתם עדי אינו יכול לטעון טענת השבעה. ולפעד"נ דהדברים כפשטן, דמיירי כאן ג״כ מטענת השטאה דומיא דרישא, ואין

כדאי להוציא הדברים מסשטן משום דקדוקי יתור לשונות קלת, ונמצא דין זה אליבא דכו״ע, דבטענת השטאה לכו״ע צריך לומר אתם עדי אפילו הודה נפני התובע, וכדלקמן ריש סימן פ״א, וק״ל: (נדו) סבי זהו מענת ברי. אע״פ שאינו יודע אם חייב לו, ויכול להשביעו שלא אמר לעדים אתם עדי, עכיל טור וספיף כיגן, והוא מבעל התרומות שער ל"ו ח"ג והטעם, דאע"ם שאינו יודע שחייב לו מכח שהלוה לו וכיולא בזה, רק כיון שנתחייב בהודאם פיו יכול להשניעו, דמ״מ כיון שהודה לו באמם עדי ודאי הוא חייב לו בברי, שאילו העידו לו עדים שלקח משלו, ודאי היה חייב לשלם לו אע״פ שהתובע אינו יודע כי אם על פי העדים, והכא כיון שהודה באתם עדי והוי הודאה, הודאת בע״ד כמאה עדים דמי, ועיין מ״ש לקמן סימן פ״א סעיף כ׳ נהג״ה [סק״ח]. וכן כשיהפך עליו, ישבע שהודה לו גלחם עדי ויטול, אע״פ שאין ידוע לו שחייב לו: (נהו) כגי כשיש רגלים לדבר כו׳. וכן אם נפל

ביאור הגר"א

דאפילו, ועי"ל כר, ונירושלמי ורש פרק שנושת הדייניםן כל מקום ששנים מסייבים שם ועייבן אמר רבינא ואימימא כר׳ שמע מינה כר׳ לא שנא כר׳: נו. זהר טענת ממון, עד אסד מחיינו שנועה, והרי קנם, שנייה היה שאין נשבעין על הקנם כוי. כיון שאם היו עדים היה חייב כנ"ל, וכן אם הודה חייב: נח. וי"א (ע"כ): נה. שיכול לומר כרי. פירוש, נתונעו מתחילה, וכמ"ש נש"ך דמשביעין כר׳. כמו "שנועת השותפין (שבועות מ"ה ע"א), ופ"ג לנ"מ (ל"ד בביי כמו שייו לעחו [סק"ם], ובכהאי גוונא אפילו לא טען טענינן ליה, כמ"ש הש"ך ושם]* וכמ"ש בין משביעין אותו שאינו ברשותו, וכל הנך החשיב במתני [דריש פרק כל הנשבעין בגמרא שם נסנהדרין כייט עייאן אמר אביי לא שנו אלא דאמר כו׳, אמר רב פפא שםן, הטעם בכולם משום לרגלים לדבר, ה״ה בכל רגלים לדבר, ולאו דוקא אלו נס״ב...

הטור שכתב כאן נסעיף כיגן כן כלשון המחבר, ע"ש:

סעיף פיא מעיף ייד בביאור (בביאור הגריא סקכיר) מה שכתכוו בזה. הרמייג

באר הימב

הודה לו, וכן פירש הב"ח. מיהו בבעל התרומות גופיה כלא"ה ניחא, דק"ל דמשטה שייך

נשבע על כפירמו אפילי שבועה דמורייתה, כמיש בתום׳ דב״ה מ״ו א׳ ד״ה כו׳ כל מידי דכדי כו׳: נו. אבל אם טען כו׳, ואמרתי כו׳, או כו׳. כמ״ע

פתחי תשובה

נאמי די שמים, דהם נלמ״ה אינו תחינ נצמת ידי שמים כיון דנם הנתגע טוען נרי, כ״כ וס״ק ע״ד. [מדגול מרבבה]: יח. רגלים לדבר. עיין באר היטב [סקמ״ט] עד הסמיע והנית והנית והיעו דלה כסשונה מהרייעו מי קניה, עיש. שם ושיך סקניטן: ונראה דדברים אלו תלויים בדעת הדיין, כשיראה שיש רגלים לדבר יכול מו. משטה. הקשה נקפר גדולי תרומה, דהה עענת השטהה לה שייכה אלה כשמנעו להשביעו כוי. ומשמע דלא סגי אם הבע"ד טוען שיש רגלים לדבר, רק ואודה ט. ולה קסה מידי, דמיירי שתבעו מתחילה מנה לי נידך לף שלה היה נרי ט, וזה דוקא כשהב״ר רואים את הרגלים לדבר, וכן איתא בהדיא בש״ך שכתב

אף במודה תעצמו, כמיש בשמו בסימן פייא קעיף ה׳. אך יש לדקדק, דהא משטה לא טענינן ליה אאייכ טען בעלמו. ונראה דעד כאן לא בעינא שיטעון משטה אני כך אלא כשוה מוצעו צברי שהלוה לו, משא"כ הכא דהו"ל טענת ספק ואין ב"ד משריען עליה, ואמרינן שיכול לותר משטה, וכן נ"ל לדינא. עכ"ל הש"ך (סקים): כח. הודית. כתב הסת"ע וסקמירן, מדהאריך המחבר גלשוט, והליצ בקינור, אבל אם טען שאמר אתם עדי, וגם שינה הלשון דבתחילה כתב שלקחת משלי, וסיים שאחה חייב לי, ובסיפא כתב הודית מעלמך ולא כרישה, ונם הה טענת משטה לה שייך אלה ע"י תביעה. מכל זה נראה דברישה מיירי דהודה לו ן עיי תביעתון שלקת משלו, וקמ"ל דאע"ג דאיט יכול לומר שלה להשניע הודה, כיון עים ששיע שהודאמו היתה ע"י שמובעו זה, אפ"ה לא מחשב טענה ברי, ובסיפא קמ"ל אע"ג דהודה מעצמו, ושייך טענה שלא להשביע וטענה טונה היא, שאפילו לא טען טעניען ליה, מ"מ כיון דאמר אסם עדי, מהשב טענת ברי. והש"ר (פקס"א) השיג עליו, דלדכריו לרין לדחוק ולומר דסתם המחבר שלא כדעת הרמב"ם שהכיא כשוי לי"ד דנהודה לפני החובע אפיני לא אמר אסט עדי אינו לטעון שלא להשביע. ואינו כדאי להואיא הדברים מפשטן משום דקדוקי ימור לשונות קצת, אלא דמיירי הכל מטענת השנואה, ודין זה אליכא דכו"ע הוא, דבטענת השטאה ז"ל אתם עדי אפילי הודה בפני התובע, ער"ל: ממ. רגלים. וכן אם נפל שום דבר ממנו ולא היה שם רק אדם אתד, יכול להשביעו היסת. דוה הוי רטענת ברי, לפי שלא היה שם אחר כי אם הוא, כן נראה מדברי הראיש פרק אלו מניאות גבי ראה סלע שנפל משנים כו׳. רק מיש המרדכי דגם דעת רשיי כן, לא מוכח מידי מדכרי רשיי,

–הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה– שלחן ערוך השלם <מהדורת פריעדמאן> - כ חו״מ ד (עה - צו) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס: 48 הודפס עי

001353

משהיא מקייב

קס"ז ע"א דכפתיה ואודי, ועל כרחך כיון דחזי על פי אומדן דעתו שיש זיוף ולא רצה להודות, וע״י דכפתיה אודי, וכפתיה היינו מלקות כמו דאיתא בחולין (קי״ב) וק״ן ע״ב בההוא גברא דלא הוי מוקיר אבוה(ו), כפתוהו, פרש״י כפתוהו על העמוד להלקותו כו׳ [עיין ברא״ש פרק אלו מציאות (מי ה׳) גבי מר זוטרא חסידא דאיגנב ליה כסא דכספא כו׳, כפתיה ואודי, וכתב הרא״ש שם, כפתיה בשוטי עד דאודי, ע״ש]. גם הביא מדברי הטור ושו״ע לעיל סימן מ״ב נטור פעף ה׳ ושרען סעיף ג׳ דאם צריך לכוף בעל השטר ולהכותו כדי שיודה, יעשה כו׳. ועוד הביא שמעשה היה בימי הגאון מהר״ר העשיל ז״ל, שהפקיד בידו הגאון הש״ך שלשלת של זהב, ונגוב על ידי המשרת, והסכימו ליסרו קצת שיודה. ולכן מסיק שם באם שהדבר ברור על פי חקירות אנשים יראים שיש מקום לחשדו, רשאים ליסרו קצת כדי שיודה על האמת, אבל לא נכון למסרו כו׳, ע״ש דמסיים, ובלבד שיסכימו שלשה בעלי תורה יראי ה׳ ושונאי בצע: כ. להשביעו היסת. עין באר היטב [סקינ] מ"ש, ומ"ם נראה דאם תפס כו׳, עד והש"ך השיג עליו דהיאך יועיל תפיסה כו׳. ועיין בספר עטרת צבי בשו"ת שבסוף הספר [לסימן עיה] שכתב וד"ל, מעשה היה בק"ק אליק, ראובן ושמעון שהיו שכנים בחנויות זה בצד זה וקיר של נסרים היה מפסיק ביניהם, ונגנבו מעות וסחורות של ראובן. ובדק ומצא לוח אחד נבדל ממקומו, ועוד סימנים בסחורה שלו, ואחר כמה ימים חפס ראובן משל שמעון כפי הסך חסרון שלו, ופסקתי כהוראת הסמ"ע גבי תיבה פרוצה דאם תפס בעל התיבה משל שמעון תפיסתו תפיסה כוי, ומכל שכן בנידון דידן שיש לו סימנין בסחורה שלו ושאר אומרנא דמוכח דגנב אחר לא היה בחנות כיון שמצא הרלתות סגורים כו׳. ואח״כ הרעישו הלומרים דהא הש״ך חולק עליו כו׳. ומתחילה הייתי מדחה את

דכונתו היא דההוא לא מייאש וקבור דמשבענא ליה כו׳, אבל באמת אין הדין כן, וכה״נ כתב הרמב"ם ז"ל, אין משניעין היסת על טענת ספק כו׳, דבר פלוני נגנג ממני ולא היה שם אלא אתה, קרוב בעיני כו׳, והנתבע אומר אין לך בידי כלום, פטור אף משבועת היסת, וכן כל כיולא נזה, ע"כ. ונראה דדגרים אלו חלויים גדעת הדיין, כשיראה שיש רגלים לדבר יכול להשביעו היסת. וכלא״ה הא כתב מהרי״ק והביאו הרב בסימן ט״ו סעיף ד׳ דיכול הדיין להשביע במתום שאינו חייב שבועה מלד הדין, אם עושה כדי לברר האמת. על"ל הש"ך וסקס"ג): ג. היסת. ואין שמעון יכול להפך השנועה על ראוכן דישנע שיודע שהוא לקם מתיכתו כך וכך וישלם לו, כיון דלא ראהו ראובן בעיניו, וה"ו דומה למ״ש הטור והמחבר בסימן ל״ב דכשהתובע חשוד אין הנהבע יכול להפך עליו שבועת היסת שלו, וכמו מי שנתחייב שבועה לקטן, ע"ש. ומיהו בהיסת פטור, ולה דמי למ"ש בסימן שנ"ו כבני אדם שלנו בחוך בימו כו׳, דהתם איכא ריעותא טובא. ומ״ת נראה, דאם חפס בעל התיכה משל שמעון כלא עדים, תפיסתו תפיסה. וראיה לזה מפרק אלו מליאות וכחנו הטור נסימן רס"ב, רחה חפץ שנפל משנים דחמרינן ודחי לח נחימש כו׳, וכחנ הרא"ש דכי יתפוס משלו, אפילו בשנועה היסה אינו יכול להוליא, ע"ש, עכ"ל הסמ"ע

באר הימב

משנים חיינ כו', ועיין רש"י שם (דייה) נקיטנא כו', ומה שדחה נש"ך [סקס"ג] כיה בכי ראיה זו ואמר שסבור בטעום כן, לא דק, דלמה ישמנש בזה יותר משלשה שנפל זו תיבח ממ"ש אלל תוכע נספק נטענת אביו, משיב אבירה (שבוצות מ"ב ע"ב), והלא ששם יודע הדין דאין נשבעין על טענת ספק כמ"ש רש"י, וכאן נשתבש, ומה שלא הצרחע

שהרי אין כאן אחר אלא זה, ודאי נטלו, ולמחר אתפוס משלו, וכתב שם שבועה, אבל באמת כי תפיס מפקינן, דהא באמת מצאו אחר, והיאך נגיח ביאור הגר"א בלח״ה אינו נשבע על טענת ספק, ע״ש. וראיה ברורה ממ״ש בב״ת כ״ו כ׳

עכ״ל. *וכבודו במקומו מונח דלא רק בזה, דלא כתב הרא״ש שם תוחים סקייז פעהמיש סקי ראה חפץ שנפל משנים דלא נתיאש, כיון שאותו שאובד החפץ סובר ומשו״ה לא מייאש, שהוא חושב שאוכל לתפוס משלו ולא יועיל לו

תפיסתו תפיסה. וראיה לזה מפרק אלו מציאות ובטור סימן רס"ב סעיף ו׳, שבאמת יהיה הדין כן דמהני תפיסה, אלא דהאובד אבידה סובר כך,

קפ"ו דיכול הדיין להשביעו במקום שאינו חייב שבועה מלד הדין אם עושה כדי לברר האמת, וכחבו הר"ב לעיל סימן ט"ו סעיף ד': (נו) פד) יבוד דהשביעו היסת בר׳. כתנ הסמ״ע וסקמ״טן דאם תפס נעל התינה משל שמעון גלא עדים, תפיסתו תפיסה, וראיה לוה מפרק אלו מליאות, וכתנו הטור אער השנימורי זהב צ"ד סעיף ב׳: סעיף י"ז בהג"ה. יכול להשביעו היסת. כתב הסמ"ע הרא"ש, דכי יתפוס משלו, אפילו בשבועת היסת אינו יכול להוציא, [סקמיט], מ"מ נ"ל, דאם תפס בעל התיבה משל שמעון בלא עדים,

וסיגן כשם ה"ר אברהם נ"ר ינחק שהשיב ח"ל, אבל אינו יודע, אינו טענת ובים כיו עיאן, וכתבו הטור בסימן רס"ב סעיף ו', ראה חפן שנפל משנים כרי, וגכי סלע שנפל משנים דלה מייהש מפני שיכול להשביעו בטענה ברי, שכתבת שכך פירש ר״ח ז״ל, יש בידי פירושו ולה רחינו זה, הכל זה ר״ל, שמי שנפל ממנו הינו מחיהש, כי הומר בדעתו שיוכל להשביעו וכן הוה סבור, ונמצא שבא בידו לפני יאוש, אבל הדין אינו כן, עכיל. וכ״כ במרדכי שם בשם רבינו ברוך דאין משביעין אותו היסת בהך דקלע שנפלה משנים, ע״ש. וכה״ג כתב הרמב"ם פ"א מטוען והיין ח"ל, אין משביעין היסת על טענת ספק כו׳, כילד כמדומה כו׳, דבר פלוני נגנב ממני ולא היה שם אלא אתה, קרוב בעיני שאתה גנכתו, חשבתי מעות ומנאתי חסר, שמא אתה הטעיתני בחשבון, והנתבע אומר אין לך בידי כלום, הרי זה פטור אף משבועת היסת, וכן כל כיולא בזה, עכ"ל. ונראה דדברים אנו מלויים בראות עיני הדיין, כשיראה שיש רגלים לדבר שזה מלאו, יוכל להשביעו היסת, שאולי אף הרמב"ם ופוסקים הנ"ל לא קאמרי אלא כשהמובע עלמו טוען שיש לו רגלים לדבר, אבל כשהב"ד רואים שיש רגלים לדבר, מודים, ומיבה פרולה מיירי שהב"ד רואים שמיבחו

לישבע היסת יכול להפך השבועה על שהיה שמעון בבית רחובן ומלח רחובן חיבתו פרולה החשוד, וכמו מי שנתחייב שבועה לקטן, וניטל ממנה מה שהיה בתוכה והוא חושד "שמעון ע"ס: (מחן) ממן להשביעו היסת. מחוסרוכול* ממולהשניעו היסת וכן נרחה לי הורום.

פרולה ונראה להם רגלים לדבר, וא"כ ה"ה בשאר דברים כשהב"ד רואים שיש רגלים לדבר, יכולים להשביעו היקת. ובלאו הכי הא כתב מהרי"ק סוף שורש

שום דנר ממנו ולא היה שם רק אדם אחד, יכול להשניעו היסת, דוה הוי (מון) מחן יבוד להשביעו היסת. ואין שמעון יכול להפך השנועה על כטענת ברי, לפי שלא היה שם אחר כי אם הוא, כן נראה מדברי הרא״ש ראוכן דישבע דיודע שהוא לקח כך וכך מתיבתו וישלם לו, כיון דלא ראהו פרק אלו מניאות וסיי טין גבי ראה סלע שנפל משנים כוי, וכייכ במרדכי ראובן בעיניו אלא שיש רגלים לדבר, והרי זה דומה למיש הטור בסימן לייב

להוליא מיד האנשים שלנו בתוך ביתו.

ציונים ומקורות כה) עיין לקמן נסימן ל׳ סעיף ו׳. עכ"ל. אבל באמת לא מוכה מדברי רש"י וו) במהדורת קניגסברג: לשמעון, ובדימ בשם המרדכי: את שמעון. דשאני התם דאיכא ריעותא טונא,

מידי, די"ל דכונת רש"י ושם דף כ"ו מידי, דיל זכות לשי ושט זף כין משנה ליה היסת, אכל באמת וכמיש לקמן בסימן שנ"ו וסעיף אין. *מ"מ נראה, דאם תפס בעל המיבה תוחים שנייו ריש ע"בן דההוא לא מייאש, משום דסובר משבענא ליה היסת, אכל באמת וכמיש לקמן בסימן שנ"ו וסעיף אין. אמיימ נראה, דאם תפס בעל המיבה תוחים שנייו אין הדין כן, משא"כ בשלשה דמיאש. וכן כתב בעל התרומות שער ל"ו ח"ג משל שמעון בלא עדים, תפיסתו תפיסה. וראיה לוה מפרק אנו מניאות

אלא בכל הדומה לאני, וכן חילקו בתוס׳ פרק השואל ל"ז א׳ וד"ה ביוםן בגלגול

פתחי תשובה

אח"ז [סקסיג] וז"ל, דאולי אף הרמב"ם ופוסקים הנ"ל לא קאמרי אלא

כשהתובע עצמו טוען שיש לו רגלים לדבר, אבל כשהב״ד רואים שיש

רגלים לדבר, מודים, ותיכה פרוצה מיירי שהכ״ד רואים שתיכתו פרוצה

כו׳, עכ״ל. אולם בתשובת רדב״ז ח״א סי׳ תל״ז מישב דברי הרמב״ם

באופן אחר, שכתב שלא כתב הרמב״ם ז״ל וברי לי שאתה גובתו, אלא

קרוב בעיני שאתה גנבתו, טעמא דאמר קרוב בעיני, אבל אם טען ברי לי

שאתה גנבתו, משביעין אותו, אע״ג דאינו טוען שראה אותו שגנבו, מ״מ

כיון שטוען ברי משביעין אותו כו׳, ע״ש. ולפי דבריו אפילו אם הב״ד אין

יודעים את הרגלים לדבר רק שהוא טוען כך שברי לו מחמת הרגלים

לדבר, משביעין אותו, ועיין מ״ש לקמן ס״ק כ׳: יש. תיבתו פרוצה. עיין

בתשובת אא"ז פנים מאירות ח"ב סימן קנ"ה שנשאל באחד שמצא תיבתו

פרוצה ונגנב מתוכה הון רב, ויש כמה אומרנות המוכיחות שאחר ממשרתיו עשה את המעשה, אי שרי למוסרו בערכאות ליסרו עד שיודה.

והאריך בזה והביא ראיה מהני עובדי דאיתא בפרק גט פשוט וביבן דף

עיים הצעות שנועה על ספק בין רגלים לדבר או לא, יוכלון ("לדע, וכיון) שאין נשבע אף

הרמייב הרמייב בהשמטות ע"י גלגול, כ"ש בעלמו. וכתנ במרדכי שם [המובא בציונים אות כ"ז] לחיה

שרק אלו מליאות וסיי ריסן בשם הרב משויניא (וכן משמע לכאורה בתוס׳ (סעיף טיין) והמחבר שם וסעיף ייגן דכשהתובע חשוד אין הנתבע שמחייב סס (כיו עיב ריה שנפלן, ע"ש]. ומשמע שם מדבריו שגם דעת רש"י כן, וכן באגודה פרק אלו מציאות וסיי לייחן וזייל, פירש הקונטרס וישניענו שנועת היסת, עיין משונת כי יטעון טענת ברי, מכחן משמע חדם המדש שי כי יטעון טענת ברי, מכחן משמע חדם יייני וקשיבן שטען על הבירו גנינה יכול להשביעו,

- 100 C

"" T C"

חשן משפמ עה הלכות מוען ונמען

מאירת עינים

שפתי כהו

ש״ך ס״ק ס״ר. וחימה האיך תועיל תפיסה. נ״כ, עיין כטו״ת טנות יעקכ ה״כ סי׳ קס״ת:

חידושי רעק"א

דבריו דהיכא שהתפיסה עצמה במחלוקת שנויה אי מהני או לא, אין לומר קים לי, ע"ש, הבאתיו לעיל סימן כ"ח סעיף א׳ וסקיין בד"ה בדיני שמים. ובלא"ה כבר כתב בתשובת חות יאיר וסי קסיהן, הבאתיו בסימן כ"ה סעיף א׳ [סקיב] בד״ה או בדברי, דבכל מקום שיש מחלוקת בין הסמ״ע והש״ך, יש לפסוק כהש״ך אף להוציא כו׳, אם לא היכי שהדיינים מכירים בטעם נכון שורחינים שהש״ך העביר הדרך על הסמ״ע, ע״ש. וכן כתב בספר נתיבות המשפט סוף סימן כ״ה בדיני תפיסה אות כ׳, וא״כ הכא בנידון דידן איך כתב בפשיטות דמצי ראובן לומר קים לי כ<u>סמ"ע.</u> שוב ראיתי שלדינא דברי העטרת צבי נכונים, כי דברי המשנה למלך הנ״ל אינו מוסכם, והש״ך בספר תקפו כהן אות ק״א ק״ב הביא כן בשם מהרי״ס וח״א סיי קנ״אן וחולק עליו, והביא הרבה ראיות דאפילו היכא דמחלוקת בתפיסה עצמה מהני תפיסה, והסכים עמו התומים בקיצור תקפו כהן סימן הנ״ל, וכן נראה דעת הנתיבות המשפט שם. ומה שכתבתי דהא בכל מקום הלכה כהש״ך דהוא בתרא. הנה מצאתי בתשובת שבות יעקב [דהוא בתרא טפי] ח״ב סי׳ קס״ח שחולק על הש״ך בזה והסכים להסמ״ע, וכתב שם דודאי אין כונת הסמ״ע בטוענו ספק ע״י הרגלים לדבר, דא״כ יהיו דברי הסמ״ע סותרים זה את זה תוך כדי דיבור, שהרי מקודם לזה כתב הסמ״ע עצמו דאין שמעון יכול להפך השבועה כוי, כיון דלא ראהו ראובן כוי, ואיך כתב כאן דמועיל תפיסה, הא צריך לישבע על זה, ואיך ישבע מספק. אך כונת הסמ״ע לחלק בין אם התובע טוען שמא ע״י רגלים לדבר. דאז ודאי שכנגדו נשבע ונפטר, ואיז התובע יכול לישבע ולהחזיק, דדומה לדין אבא אמר לי, וכמ״ש המרדכי הובא בש״ך, משא״כ בטוען התובע ברי לי ע״פ האומדנות ורוצה לישבע ע״ז, אז יכול לתפוס, וזהו דעת הרא״ש פרק אלו מציאות (שם) שכתב אם ברור לו. וחילוק זה מבואר ג"כ בתוס' שם (כ"ו ע"ב ד"ה שנפלן כו', והאריך עוד בזה ופסק כן למעשה דאם ברור לו להתובע ע"פ אומדנות ברורות, אף שלא ראה בעיניו, יוכל לתפוס ולקיים מה שבידו ע"י שבועה, אך שצריכין לאיים עליו שלא ישבע אם לא שברור לו בודאי בלי פקפוק ספק כלל, ע"ש. ועיין בתומים ס״ק י״ז שהסכים ג״כ להסמ״ע דמועיל תפיסה בכה״ג, והביא ראיה מדברי הרא״ש פרק המפקיד (סי כ״ר) בעובדא דבקרא. אמנם כתב לחלק, דזהו אם תופס ואינו מברר דבריו לב״ד למה תופס, רק אומר שיש לו כנגדו, אזי יכול לתפוס, כי לדעתו ברור לו שזהו חייב לו, אבל אם מברר דבריו לב״ד ואומר שבשביל כך תופס בשביל שקרוב לודאי שגנב ממנו, ודאי דפוסקים לו ב״ד להחזיר, דאין הב״ד פוסקים אלא בדבר ברור, בשלמא הוא לבו אנסו ויכול לתופסו לפי דעתו, אבל במברר דבריו לב״ד לא מהני תפיסה זו, ע״ש היטב. ועיין בתשובת ברית אברהם חלק חו״מ סימן ו׳ שהזכיר דברי התומים אלו בקצרה, ותמה עליו דהא בריש סימן ע״ה מבואר דגם הנתבע צריך לברר דבריו. ועוד, דאם יטעון טתמא יש לי בידך כנגדו, יפסקו הב״ד שבועה להתופס, והיאך ישבע כוי, בשלמא לפי דעת הסמ״ע מהני תפיסה, דאין צורך לידע בבירור, רק שיוכל לתפוס על פי רגלים לדבר, וא״כ לא תהיה שבועה על התופס רק שהיתה תיבה פרוצה, אבל לפ״ר התומים באם יאמר שתופס מחמת שהיתה תיבה פרוצה ורגלים לדבר, אז יפסקו לו ב״ד שלא מהני התפיסה, ובאם יאמר סתמא יש לי בידך, אז לא יוכל לישבע על זה שיודע בבירור שיש לו בידו כו׳, ע״ש היטב. ולע״ד אפשר לישב קצת דברי התומים על פי המבואר לעיל סימן ע"ב סעיף י"ז בהגה, ועיין מ"ש שם ס"ק (א') ויישן. ועיין עוד בתשובת ברית אברהם שם, בעובדא באחד שנגנב בביתו חפץ אחד, ולא היו יוצאים ונכנסים רק משרת ומשרתת, והמשרת לא הוחזק לגנב והמשרתת הוחזקה לגנב, והבעה״ב רוצה להמתין עד סוף הזמן ולעכב השכירות, ועלה בדעת השואל שהדין עם בעל הבית להמתין עד סוף הזמן ולעכב השכירות, דדמי לתיבה פרוצה, ולסמוך על דעת הסמ״ע דמהני תפיסה, שגם התומים הסכים עמו, ודלא כש״ך וט״ז. והוא ז״ל השיב שאין זה דעת תורה, דהא אפילו לענין להשביעו דייק הש״ך ס״ק ס"ג בבאר היטב ס"ק מ"ט ולא היה רק אדם אחד כוי, מבואר מזה דאם היה עוד אחד לא הוי כתיבה פרוצה, ואף שזה אינו חושד להשני כלל, מ"מ מכואר מדברי רש"י בב"מ דף כ"ו ע"ב בר"ה אימר שותפי כוי, דבכה"ג שאינו חושד לאחד, לא הוי ברי נגד האידך, ומדברי התוס׳ שם אין סתירה לזה כו׳, וא״כ ה״ה בנידון דידן אינו מועיל מה שאינו חושד להמשרת שלא הוחזק לגנב, דמ״מ לא הוי ברי כתיבה פרוצה נגד המשרתת, ונידון דידן הוא כל שכן טפי, דהתם אינו חושד כלום לשותף, והכא הא דאינו חושד להמשרת הוא מחמת שזו מוחזקת לגנב בדברים אחרים, ואילו זו לא הוחזקה לגנב היה חושר ג״כ להמשרת, ועכ״פ לא גרע מהא רשותף הנ״ל, ומה שזו הוחזקה לגנב אין שום מעלה, כמפורש בתשובת שאלה לגאון שהובא בטור סימן שמ״ח ופעיף ״ן, דמוחזק לגנב בדברים אחרים, אף דיש עדים על גניבה אחרת, אין עליו שום דין כלל. היינו שום דין תפיסה או שבועה, אך

ע"ש נמה שכתב עוד דנרי המרדני שנשאל למהר"מ, מי שקנה קרקע ממנירו ויש לו דראובן תפס יכול לומר קים לי כסמ"ע, קשה, דהא הכא הפלוגתא אי. שטר, ונמוך ג׳ שנים טען המוכר תוכה ומכרת לי כו׳, וכתב, דמוה יש ללמוד דלה נתכן מועיל תפיסה, וכבר כתב המשנה למלך פ״ד מהלכות מלוה ה״ו בסוף

כאר הימכ [סקמ"ח- מיש]. והש"ך [סקס"ד] השינ עליו, דהיאך מושיל מפיקה להוצוא ממון מספק, שמעון, דכיון דראובן תפס יכול לומר קים לי כסמ"ע. אחר זה נכנסתי ונסימן רסיב לא אמריט אלא דהלה חושב שיתפטו ויטעון ברי ומתוך כך יודה לו המולא, לעומקא דדינא וראיתי באשר"י (בימ פיב סיי ט׳ן עצמו גראה לי שכתב כמו לכל ודלו בטענת שמה לה מהני תפיסה, וכ"ר בתשובת מהרש"ך ספר צ' סי צ', דהפילו הסמ"ע כרי, ואחר זה מצאתי כעין שאלה הנ"ל בכנה"ג (כאן הגהות ביין להראכ"ד דמחייב שנועה נטוען אמר לי אנא מי כמש לקמן סעיף כ"א, מ"מ לא מהמי אות ע"ב בשם תשובת פליטת בית יהודה וסי כיחן שכתב כדברי הסמ"ע מפיסה אפינו גלם עדים שישנע שכך אמר נו אניו כוי, ע"ש. ונ"ל ראיה ממיש נסוף כרי, עכ"ל ע"ש. ולכאורה מה שמביא מדברי הרא"ש איני יודע מה הידש סימן קל״ד גני טקח ויורש של אומן, דאס טוען נפני לקסו האומן כי, ע״ש ודוק, בזה, דהא הסמ״ע עצמו מביא דברי הרא״ש אלו, ואעפ״כ חלקו עליו וכמרדכי מדמה מינה פרולה לאמר לי אנם, עכ"ל. [וכן הט"ו השיג על הסמ"ע נוה, הש"ר והט"ז ופירשו דברי הרא"ש בענין אחר. גם מ"ש בתחילה דכיון

פתחי תשוכה

הדיינין ושבועות סי׳ הש״ען, נשאל למהר״מ, מי שקנה קרקע מחבירו ויש לכתוב שטר עליה, אבל קרקע כל הקונהו כותב שטר, וזה אין לו שטר, ביאור הנר"א

לו לתפוס מספק. וראיה לזה, דהטור לא כתב שם דמהני תפיסה, וכן לו שטר, ובתוך ג׳ שנים טען המוכר חזרת ומכרת לי, והלוקח מוחזק ברמזים (קצור פסקי הוא שם) לא זכר מזה אע״פ שמעתיק דברי הרא״ש, בקרקע. והשיב, נ״ל דאין צריך לישבע אפילו שבועה דרבנן, דאם איתא וכן מצאתי להדיא בספר התרומות סוף שער ל"ו (ח״ג ס״ג) שכתב שאין דחזר ומכרה, היה מחזיר לו השטר, ולא דמי לנקיט שטרא, דמלוה הדין שיוכל להשביעו כלל, רק שהוא סובר שיוכל להשביעו ומשו״ה לא משתבע אפילו שיש שטר בידו, דהתם להוציא והכא להעמיד, דהתם נמי מייאש, ע״כ. ממילא ה״נ לדעת הרא״ש הוא סובר דיכול לתפוס משלו, אי תפס אינו נשבע, ואפילו באין לו שטר אלא שטוען אחד על חבירו אבל באמת אינו כן. וכן הכא גבי תיכה פרוצה ח"ו דתהני ליה תפיסה מכרת לי קרקע, ואינו מוחזק בו ואין לו שטר, ומשיב לו להד"ם, נ"ל מספק, ודברי הרב בעל הסמ"ע אינם מחוורים בזה. כתב המרדכי פרק שאין יכול להשביעו, ומה דתיקן רב נחמן היסת, דוקא במלוה דלא שכיח

שהכיא הש"ך ראיה ממ"ש בעל התרומות, הבעל התרומות דחה דברי רש"י לגמרי, ובשם ר"ח שם כתב דבשנים הוי טענת ברי לגמרי, וכמ"ש כאן בהג"ה: (ליקוט) וי״א רמשביעין כר׳. כמ״ם נפ״נ דקדושין מ״ג נ׳, ופי׳ דעדים נשנעין היסת (ע״כ):

מפיסה, אלא הלה ישבע ויטול את שלו, וכ״כ בחשובת מה״ר שלמה כהן ספר שני סיי ב׳, דאפילו להראב״ד דמחייב [לקמן סעיף כ״א] שבועה בטוען אמר לי אבא כו׳, לא מהני תפיסה אפילו בלא עדים שישבע שכך אמר לו אביו כו׳, ע״ש וקש״כן וונ״ל ראיה לוה ממאי דאמרינן לקמן סוף סימן קל״ד ומעיף ד׳ רן גבי לוקח ויורש של אומן, דאם טוען בפני לקחו האומן ממך, נאמן, ואם אינו טוען כן, אלא טוען שהאומן אמר לו שקנאה ממנו, לריך להחזיר הכלי, ע"ש ודוק], ובמרדכי פרק שבועת הדיינים [שבועות סי׳ השעיב] מדמה תינה פרולה לחמר לי חנה, ע"ש ודוק: מורי זהב

חשן משפט עה הלכות טוען ונטען

מספק, ולקמן סימן רס"ב לא אמרינן אלא דהלה אינו מיאש וחושב שיתפסנו ויטעון ברי ומתוך כך יודה לו המולא, אבל ודאי בטוען שמא לא מהני

דאמרינן ודאי לא נסיאש, דמי שאבדו ימשב לא היה כאן אחר אלא זה, ודאי בסימן רסייב סעיף ו׳, ראה חפץ שנפל משנים דאמרינן ודאי לא נחיאש, נטלו, והיום או למתר אתפום משלו, וכתב שם הרא"ש ומי טין, דכי יתפום דמי שאבדו ימשב לא היה כאן אתר אלא זה, ודאי נטלו, והיום או למתר אתפום משלו, וכתב שם הרא״ש, דכי יתפום משלו, אפילו בשבועת היסת

משלו, אפילו בשבועת היסת אינו יכול להוליא. ע"ש:

שפתי כהז

אינו יכול להוציא, ע"ש, עכ"ל. *ומימה היאך מועיל מפיסה להוציא ממון תומים שוייו שעהמיש סק

כה

מאירת עינים

10000-008

15

חשן משפט עה הלכות טוען ונטען

מאירת עינים

תומים פעיים סעיף י"ח (ניז) מה) כגון שמענו הלויתיך כו׳. *וה״ה לם טען ליני סעיף י״ם (ממם כן ואם הודה הרי הודה במקצת כו׳. לוקל כלן יודע אם פרעתיך והשני ג"כ אינו יודע. כ"כ בחשובת מה"ר שמואל די שהבעו במנה או בשתי כסף ופרוטה והוא מודה לו מקלת מביעתו, משא"כ מודינא וחורים) סי׳ (א׳) ומין דף ל״ב ע״א בשם חכם אחד, והשיג עליו בבבא שלפני זה שאין טוענו שמי כסף, ואף אם מודה לי בפרוטה, יכול ופסק דנשטר שטענו שניהם ספק חייב הלוה לשלם, והביא ראיה מלעיל להיות שאינו חייב לו יותר, ואותה פרוטה רולה ליתן לו שהרי אומר אתת

סימן נ״ט, ע״ם, ובמלוה על פה א״ל לשלם, ומכל מקום בכא לנאת ידי שמים חייב, והביא ראיה מלעיל סעיף י"ו, לאח ידי שמים כו׳ והנתבע לא מודה לו כו׳, ש״מ דחם גם הנחבע חומר שמח, חיינ ננה לנחת ידי שמים, ע"ש [קשיכ]. ומ"ש בשטר, יפה כתב, ולתנם דתק ביישלהביא ראיתו מלעיל סימן נ״ט, שכן מוכח להדיא לקמן סימן פ״ב סוף סעיף ב׳. ומ״ש במלוה על פה דחייב לנאת ידי שמים מלעיל סעיף י״ז. נ״ל דאין ראיה, דנרישה החמר כשהנתבע חומר ברי פשיטא דאינו חייב לנאת ידי שמים לכו"ע, ואח"כ מבאר דבטוענים שניהם שמא איכא פלונתא, כמ״ש הטור וסעיף כיריכיהן והמחבר כאן בסעיף זה, ודוק: (נח)) מו) ומשלם לו מה שברור לו כרי. וכאן אין לב״ד לחקור כו׳ כמו נסעיף שאחרי זה, דאפילו חייב לו

יח יטענו שניהם ספק מהיכגון שטענו הלויתיך ואיני יודע כמה והשיבו אמת שהלויתני ואיני יודע כמה אין הנתבע נשבע אפילו היסת ^{סוי}ומשלם לו מה שברור לו ויוצא בו אף ידי שמים מיוכנו)לויש אומרים שכיון שזוכר שלוה אינו יוצא ידי שמים עד שיתפשר עם המלוה במה שיוכל ובין כך ובין כך יכול המלוה להחרים סתם על כל מי שיודע שהוא חייב לו

ואינו פורעו.

יט יטענו איני יודע כמה הלויתיך אבל לפחות הלויתיך מחישתי כסף ופרוטה או שטענו מנה

שהלוימני, ואף אם היה חייב לו יותר מעט, עכ״פ אינו בכלל מתוך שאינו יכול לישבע משלם, דבעינן שתהא כפירתו לפסות שתי כסף. וא״ת בזה נתי לתה אמרינן דהודאתו לא הוה אלא פרוטה וישאר בכפירתו שתי כסף, נימא דהודאתו היתה יותר מפרוטה, ולא ישאר בכפירמו שמי כסף. י"ל כיון דאין הנתבע ביקש ליתן לו כלום אלא מכח חקירות שאמר לו אתה חייב לי לכל הפחות פרוטה, ואילו היה פחום מזה, אין שם הלואה עליה, וכיון דאנו באין עליו מכח ההכרח, אין לנו לומר שחייב

¹² והלוה אומר אמת לויתי ממך ואיני יודע כמה יש לבית דין לחקור ולשאול לו אע״פ שאינך יודע הסכום אתה יודע לכל הפחות שאתה חייב לו פרוטה ^{נו}ואם

> ציונים ומקורות כט) הטור סכיה נשם ייח בעל התרומות שער ליח חייג סיא. 12) ממהדורת קניגטברג ואילך: והלה, וכיה בטור.

נטעיף עומה זה, זהעים של לפע״ל נללה חומים עיפ באהים לפטור אין אומרים בו׳. *ולפע״ל נללה חומים עיפ באהים לפסות פרוטה, מ״מ על השלר כיון שגם התובע טוען שמל, (פטור לפילו יודה) [* אפילו יודה פטור] מהיסת: (נח)) פו׳ ויש אומרים בו׳. *ולפע״ל נרלה חומים שיים במהדורת להכריע כסברא הראשונה דפטור אף לנאת ידי שמים, מן הירושלמי סוף פרק הגוזל בתרא (הייז), דאיתא התם (גולתני) (גולתיך) כו׳ והלה אומר איני יודע, ר׳ ירמיה סבר מימר חייב להעמיד לו מן הדין, ר׳ יוסי סבר מימר עוד היא לאסם ידי שמים. הואסי מן הכיס ונסמי לך, והוא אומר איני יודע, רב הונא אמר אומרים לו אם לים ידע אהן ידע. ונ"ל דה"פ, הולאסי מן הכים בלי מנין ונחסי לך ואיני יודע כמה, והוא אומר ג"כ איני יודע כמה, אמר רב הונא אומרים לו לסובע את לים ידע הוא ידע, בתמיה. ומדמייםי מעיקרא פלוגמא דר׳ ירמיה ור׳ יוסי בלצאת ידי שמים, וגם מוקי התם בירושלמי מיד לעיל מיניה מתני׳ דקתני חייב, היינו בכא ללאת ידי שמים, ובתר הכי אמר סממא אומרים לו את לית ידע כו׳, משמע בהולאתי מן הכים כו׳ פטור אף ללאם ידי שמים, כן נלפע"ד: מעיף י"מ (נמו) כה) שתי כסף ופרומה כוי. אנל פמות מזה, אפילו יודה בפרוטה לא יחחייב שבועת התורה על השאר מיון דליכא כפירח שתי כסף וכדלקתן ריש סימן פייח, ואייכ לא יהיה מחויב שנועה ואינו יכול לישבע משלם על השאר שטוען איני יודע, רק ישבע היסה שאינו

מוריי זהב

ביאור הגר"א

סעיף י״ח נט. טענו כר׳ ויוצא כר׳. למיל לגלת ידי שמים ללל בתוכע סעיף י״ח ג. שם ובטורן קעיף כ״ד ובספר התרומות שער ל״ת וחיג טיאן. טוען גרי: ס. וייא בר׳. פלוגמייהו פליא במיש בצימ ליון נעיאן או אביו של ד. שם ובמור טעיף ביהו בשם ייא. סעיף ייט ה. טור פעיף כייו, כיכ אחד כו׳, ומוקי בגמרא שם בדלא תבעי ליה ולנאת ידי שמים, וכתב בעל התרומות [שער ל"ט ח"ג ס"ב] נשס י"ה, ה"ה להחד מכם הפקיד כו', והרמכ"ן [הוכא

הוחים אין יכול להשביעו, עכ״ל. *מזה יש ללמוד דלא נתקן היסת על מי שטוען לו. מה שקשה על זה מסימן פ״ח [בטור] סעיף כ״ז בשם הרא״ש דהוי טענה שאין מצוי להיות כן: שו״ע סעיף י״ט. לכל הפחות שאתה חייב כמזכיר בפירוש שוה פרוטה, ע״ש [בט״ז סעיף כ״ג] דלא קשה מידי:

באר הגולה

נעל התרומות שם נשער ליח חיג טיבן.

בבעל התרומות שם] כתג דוקא נאביו, וכמיש לקמן סימן ע"י סעיף ג׳, ועיין לקמן סימן ש׳ סעיף ג׳ בהגיה: הא. ובין כך. כגיל (סעיף טייז): סעיף ייש סב. טענו כו׳ יש לב״ד לחקור כו׳. כמ״ש גירושלמי סוף פרק הדיינין (ה״חן סלע הלוימני ושנים היה שוה כו׳, והלה אומר איני יודע כו׳, ליח אם ידע אהין ידע כר, ור"ל הו"ל מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם, והביאו נעל התרומות בשער ל"ח וחייג סיבן והרא"ש בפרק הדיינים (טיי כיחן, וכתב הרמב"ן בבעל התרומות שם], אע"ג שאינו מודה לו גדבר שבמדה ומשקל, וגם אינו מודה לו בפרוטה, שואלין לו ב"ד אע"פ שאינו יודע כוי, ואע"ב שאינו מודה אלא ע"י חקירת ב"ד, נקרא מודה מקצת הטענה ודבר שבמדה, וכמ"ש אביי בשבועות מ"ג אי לם שנו כוי, אבל אמר בים זה ידיע טענחיה, ר"ל שאנו הולכין ורואין אם עד הוא כוי, ורכא פליג עליה ואמר דנעינן שיוציא דנר שבמדה מפיו, הא כל שמוציא מפיו, אף על גב שמסמילה הודה ססס, וע"פ ב"ד הודה ופירש כמה חייב, (ו)נקרא מודה מקלמ: סג. שתי כסף ופרוטה. דנפחות מכאן אינו חייג שנועה דאוריימא, כמ״ש גריש פרק הדיינים וכרג ושם שבוצות ל״ט ע״בן, דהלכמא כווסיה, וכמ״ש לקמן ריש סימן פ״ת, ובאינו מחויב שבועה דאורייתא לא אמרינן מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם, כמ״ש בסעיף י״ד:

פתחי תשובה

גוזרין עליו להחמיר כפי שיראה לעיני הב״ר כו׳, והאריך עוד בזה ומסיים דהדין ברור בנידון דידן דלא מהני תפיסה, רק אם ירצה להשביעה תלוי בראות עיני הדיין, ע״ש עוד: סעיף י״ח. כא. שטענו הלויתיך. עיין באר היטב נסקניאן עד ונ״ל דאין ראיה משם כו׳. ועיין כתומים נסקייטן שכתב דנראה עיקר כהרשד"ם דחייב בבא לצאת ידי שמים, ע"ש. בתשובת שב יעקב [ח״כ חו״מ] סוף סי׳ ו׳ [שיובא לקמן סימן רכ״ד סעיף א׳ סק״א] כתב

היסת על מי שטוען טענה שאין מלוי להיות כן, וע"ש]: סעיף י"ח נא. הלויתיך. וה״ה אם טען איני יודע אם פרעמיך והשני ג״כ אינו יודע. כ״כ נהשונת מהרשד״ם סי (א׳) ומ׳ן נשם מכם אחד, והשיג עליו ופסק דבשער שטענו שניהם ספק חייב הלוה לשלם, והביא ראיה מסימן נ״ט, ע״ש. [ולמנס דחק, שכן מוכח להדיא בסימן פ״ב סוף סעיף בין. ובמלוה ע"פ אין צריך לשלם, ומ"מ בכא לצאת ידי שמים חייב, והביא ראיה מלעיל סעיף י"ו, לנאת ידי שמים כו׳ והנתבע לא מודה לי, ש"מ דאם גם הנתבע אומר שמא, חייב כבה לנהת ידי שמים, ע"ש. ונ"ל דהין ראיה משם, דברישה קחמר כשהנתבע חומר

באר הימב

כרי, סשיטא דאינו חייב לכו"ע ללאת ידי שמים, ואס"כ מבאר דנשניהם טוענים שמא איכא פטובאל, כמ"ש הטור והמחבר בסעיף זה, ודוק. ש"ר ופאסיהון: גב. שברור. וכאן אין לכ"ד למקור כו׳ כמו בסעיף שאח"ו, דאפילו חייב לו לפסום פרוטה, מ"ת על השאר כיון שגם התובע טוען שמא, אפילו יודה פטור מהיסת. שם וש"ך סקסירן: נג. ארמרים. והש"ך

אמרי ברוך

ש"ך ס"ק ס"ה. כ"כ בתשובת מהר"ר כרי. נ"כ, יערין מל"מ פרק (ג') ודין מהלכום שאלה ופקדון דין אי:

-הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה-שלחן ערוד השלם <מהדורת פריעדמאן> - כ חו״מ ד (עה - צו) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס: 51 הודפס עי

בה. שהרי. כן מנואר בדברי הרמב"ן והר"ן והריב"ש, וכן נראה מדברי הרא"ש, וכן משמע מהמחבר בסימן רל"ב סעיף י"ד, ומדברי הרמב"ם והטור ריש סימן רל"ח וסימן שפ"ח כוף סעיף אי וכמה דוכמי, וכן נראה עיקר. וקלת קשה על הטור שכתב כאן שתי דעות. ודין אי בפירות הוי הודאה פתות משוה פרוטה, עיין לקתן סימן רל"ב בטור סעיף ט"ו מ"ש בשם הרחיש, ולעיל סימן ע"ב סיק ני השנמי עליו בזה, עכ"ל הש"ר וסקעיביצידן: סעיף כי נו. ליורשיו. כתב הש"ר וסקעיהן, למאי דמוכת בסימן פ"ח סעיף כי דאם טוען אתה יודע ודמי שאכיך חייב לי, חייב היורט לישבע היסת שאינו יודע ודאי אם כופר הכל. לפ״ו אם מודה מקצח, שאומר חמשים ידענא ודאי וחמשים לא ידענא, חייב שבועה דאורייתא כדיו מודה מהלם, אכל לא אמריע דליהוי מחיב שכועה ואינו יכול לישבע משלם, משום דהיורכ לא הוייל למידע. ואין להקשות הא אין נשבעין שבועה דאורייתא באיני יודע. ייל דהיינו

נסקסיין כתב דנראה להכרע כקברא הראשונה דפטור אף לנאת ידי שמים, והניא ראיה בפשיטות כדברי הש"ך, ע"ש: סעיף כי כב. בין תבעו ליורשיו. עיין מן הירושלמי, עיש: סעיף ייט נר. אמרד. וליע לם מנעו נמנה וידוע שלין זה באר היטב נסקניין בשם ש״ך עד לפ״ז אם מודה מקצת כו׳, חייב שבועה דאורייתא כו׳. הנה הש״ך בכאן סותר דברי עצמו לעיל ס״ק נ״ו הובא יטל לישנע משלם על העשרה זהונים שהוא אמוד, או נימא מיון דמשקר במנה, הו"ל בבאר היטב ס"ק מ"ב. והעיקר כדברי הש"ך דלעיל דפטור משבועה כפרן ואין כאן פריעה ופעור. ונראה למ"מ הו"ל מחוינ שנועה ואינו יכול לישנע משלם דאורייתא, וכ"כ באורים ותומים (אורים סקט"ר) ובנתיבות המשפט (משה"כ

באר הימב אמוד במנה רק בעשרה זהובים וכה"ג, אי נימא דמ"מ הו"ל שכנגדו מחויב שבועה ואינו על מה שהוא אמוד, ועיין לקמן סימן ל׳ סוף סעיף א׳ מ״ש עוד מוה. ש״ך וסקיען:

פתחי תשובה

כמיש בשבועות מיכ נעיבן ומי מניע טי, אוט און טיייף ע שבועות דף כיב עיביכיג עיא מדפי הרייף לטוענו גדול, והניל הרייף לליה ממיש מייו לי למר עיון העוות כללניי שם ולפירוש סוס׳ (כתובות ייח עיא דיה אלא) ורייף (שבועות דף כיב עיביכיג עיא מדפי הרייף) לשטוענו גדול, והניל הרייף לליה ממיש מייו לי למר עיון העוות רבא כוומיה דר׳ אבא מסמברא כי׳, היכי דמי אילימא כו׳, אלמא דסוגיא כראב״י, חהו שיקול הדעת דפליגי שני תנאי וסוגיא כמד מינייהו, ועיין ברי״ף שס: סט. אם הודה מקצת. כנ"ל [סעיף ט"ז], שם [שבועות מ"ב ע"א] ושם [מ"ז ע"א]: ע. ראם כפר הכל. כמ"ם (שם מ"ז ע"א) מה לי הול מה לי לכוה, וגם כלן שייך חקה אין אדם תונע כו׳ נשם מ׳ ע׳בן: עא. בין תבעו ללוה עצמו. הוא מילמיה דראניי: עב. בין כו׳. הוא מ״ש שם מ״ו נע״אן ולא נין היורשים, הימי דמי

כיה בכיי לקמן סימן ל׳ סעיף י׳ וסימן רל״ב סעיף י״ד וסימן רל״ה (סעיף א׳) וסימן שפ״ה (ס) ("סעיף א׳) שסמם כסברא אתרונה: סעיף כ׳ סו. טענו סבור כו׳. כמ״ש בשבועות מ״ב ועייבן ומי מלים כו׳, הסם דלה אמר כו׳, וכ״ש בטענו ליורשיו, שאף בטענת ברי פוטרין חכמים שם וע״אן: סח. אבל אם טענו ברי כו׳.

התרומות וסיב בשם הרחביןן. סעיף כ׳ ת. שם ובמורן סעיף כ״ט, וכן סוף פרק הכונס אמר צעי ר׳ יותנן מהו שיטעננו דברים שאינן ראויין לו, נשמעיניה מן הדה, הריסיה דבר זיוה הפקיד כו', אית בר נש דלה מפרסים נפשית, והנילווהון הרי"ף [כ"ו ע"א מדפי הרי"ף] והרל"ש שם [ס" ט"ו], ההיל פלינה מגמרה דידן": סה. ונפטר מדיני אדם. עיין ש"ך וסקע"בן כיון עיין לקחן סיחו שמובע אומר נרי, וכנ"ל (סעיף ט׳ן: סו. רי"א. כ"כ הרא"ש נפרק הדיינים ובין שפוקירו שמובע אומר נרי, וכנ"ל (סעיף ט׳ן: סו. רי"א. כ"כ הרא"ש נפרק הדיינים ובין שפוקי וביאור [סי כידכיה], והניא ג"כ ראיה מירושלמי הנ"ל (סקסיבן סוף הדיינים, ועיין הגריא שם

כיאור הנר"א

סד. ודוקא שטענו. כמ״ם נשנועות מ״ו נ׳ ונסוף הכונם [ב״ק ס״ב ע״א]

ברי, אין סילוק בינו ובין יורשיו, ומכואר במ״ש בסעיף ט״ז.

ו. בייי בסעיף כ״ד בשם בעל התרומות שער ל״ת וחיג חינן, ושכן פסק הרמב"ם ופיה משאלה דין רין שלריך אמוד. ז. טור שם בשם י"א, ושם בבעל טענו כסא דכספא כוי, ובכחובות פ"ה נ' חדא דידעינא כו', ואף ע"ג שבירושלמי פסקו הרי״ף והרמ״ם שם נפרק שנועת הדיינין ורי״ף כ׳ג ע׳א מדפי הרי״ף וראיש סי׳ כיב-כיגן, והרמנ״ם פרק ד׳ נדין ה׳ן ול׳ נדין ז׳ן מהלכות טוען, ומכואר במ״ש לעיל סעיף (ט״ז) וייזן, ע״ש. ט. כיון שהיורש טוען טענה

כאר הנולה

עוד שם. אין הודאתו פחות משוה פרוטה. מ״מ כתב הטור סימן רצ״ב סעיף ט״ז דבהודאת פירות סתם, הוי אף מפחות משוה פרוטה במשמע:

מורי זהב

מעות וכהאי גוונא, כשהוא אמוד על מהלם ואינו אמוד על כל מה שחובע. ונראה דמ״מ הו״ל מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם על מה שהוא אמוד, ועיין מ״ש לקמן סימן ל׳ סוף סעיף מ׳ [סקיש] עוד מוה: (סאו) עאו ומחרים הלוה סתם כוי: (סבו) עבו ונפטר מדיני אדם. אנל גדיני שמים חיינ, כיון שתובע אומר כרי והוא שמא: (סג) עב) ויש אומרים כוי. נכעל התרומות שם שער ל"ח ח"ג וסיבן מסיק כן נשם הרמנ"ן שהשיב לו כן שחין לריך לחקור, ומסתמה חין הודחתו בפסות משוה פרוטה, ולמד כן מדברי הר"י הלוי ושבועות מ"ג עיאן והרמב"ם ופיה משאלה היין דלעיל סימן ע"ב סעיף י"ב ס"ק (מ"ח) ונין בלומר יודע אני שהיה המשכון שוה יותר ואיני יודע כמה, הוה ליה מחויב שביעה ואינו יכול לישבע משלם, וכן מבואר עוד מדברי הרמב"ן (שבועות שם) והר"ן (שם כיד עיב מדפי הרייףן והרינ"ש וסי שפיאן שהנלמי שם נס"ק (מ"מ) ונין, וכן נראה מדנרי הרא"ש פרק שנועת הדיינים וסי כיויכיהן שהנאמי שם, וכן משמע מדברי הרמצ"ם ושם ופיז מחובל היישן והמחבר לקמן סימן רל"ב סעיף י"ד [ועיין מ"ש שם ופקיל]], וכן מדברי הרמצ"ם ושם והטור והמחבר לקמן ריש סימן רציה וסימן שפ״ח סוף סעיף א׳ וכמה דוכמי, וכן נראה עיקר, וקצת קשה על הטור ופעיף כיין והמחבר שכתבו כאן שתי דעות בוה: (סד)) עד) שהרי אין הודאתו בפחות משוה פרומה. ונפירות, כתנ הלמיש פרק שנועת הדיינים (סי כיחן לאף נפחות משוה פרוטה קרויים פירום, ואין הודאמו בסתם שוה פרוטה, ומביאו הטור לקמן סימן רל״ב סעיף ט״ו, ולעיל סימן ע״ב ס״ק (מ״ח) ונ׳ן השנחי על הרא״ש, ע״ש. ועיין מ״ש לקמן סימן רל״ב סעיף (י״ב) וייד סק״לן: סעיף כ׳ (מה) עה) בין תבעו דיורשיו. שאין מילוק ביניהם אלא כשמשיב היורש חמשים ידענא וחמשים לא ידענא, עכ"ל טור וסעיף כיטן. ובבדק הבים כתב, אינו מכוון לדעת האומרים שאין היורשים חייבים לישבע לפטור את עלמם, ואף לדברי האומרים

ציונים ומקורות לן נעל ההרומות שער לית ח"ג ס"ב. ד"ת כ"ו. לה) טור פכ"ו בשם י"ה בעל התרומות שם בשם הרמב"ן.

לא שאלוהו בית דין חייב לשלם ^{ער}שהרי אין הודאתו ^{נאו}פחות משוה פרוטה. כ יבויטענו סבור אני שיש לאבא בידך מנה בין שתובע ללוה עצמו בין שתובע ליורשיו אין לו עליהם שבועה כלל אלא חרם סתם "אבל אם טענו ברי לי שמנה אבא בידך אם הודה מקצת נשבע שבועת הזורה ואם כפר הכל נשבע היסת. (לג)בין תבעו ללוה עלמו נגועדייבין תבעו ליורשיו).

הודה משאנו יכול הודה במקצת ומתוך שאינו יכול לישבע משלם ^{טי}ודוקא שטענו ^שדבר שהוא אמוד בו שאיומחרים סתם על מי שלקח מה שאינו חייב לו ואם אומר אפילו בפחות משוה פרוטה איני יודע בודאי הרי זה נשבע היסת ^{עבו}ונפטר מדיני אדם ^{ענאלא}יריש אומרים שאפילו

משובת טענת ספק כדפרישית, לגדי סובע אין חילוק, דכמו שאין נשבעים על טענת ספק של תובע, כך אין נשבעין על טענת ספק של יורשיו, שאם טענו אני קונר כו': (נכן) נגן בין תבעו ליורשיו. כנר נתכחר נסוף סעיף ט״ו דבטוען היורש ברי, אין חילוק בינו ובין יורשיו:

לו אלא מה שהוא מוכרת, וק"ל, ועיין פרישה וסעיף כיון: (נ) נאן פהות יודע, לקצרת הטור והמחבר שם נטור סעיף זי ומחברן סעיף ו' להיסת משוה פרומה. שהוא הסמות שנממון, וכיון שהודה שלוה ממנו, אינו משניעין אפילו על שוה פרוטה, ועיין מ"ש שם וסקיהירון: (כוו) כמו הרי יכול להיות פחות מפרוטה: סעיף כ' ונאון נכן מענו סבור אני כו׳. הודה במקצת כו׳. ולה המרינן דשמה הודה יותר מפרוטה ונמלה ליכה זיל הטור וסציף כידיכיחן, אע"ג דגבי נתבע יש סילוק בינו ליורשיו לענין כפירת שתי כסף כשטענו שתי כסף ופרוטה, דלמה לנו למלות שהודה יותר

10 שפתי כהן

מן ההכרת: (כא)) ע) דבר שהוא

אמוד בו. המלוה. והכי אמריט לקמן

סימן רל״ח נסעיף א׳ן לענין פקדון,

ע"ש. ולקמן אתי כפשוטו, כגון אס

יטענו שהפקיד אללו שק מרגליות, וידוע

שחין זה אמוד במרגליות, פטור הנפקד

-לגמרי, דודאי לא הפקיד זה אללו

כאן במלוה ל״ע, כגון שתבעו מנה וידוע

שאין זה אמוד במנה רק בעשרה זהובים

וכהאי גוונא, אי נימא דמ״מ הו״ל

שכנגדו מחויב שבועה ואינו יכול לישבע

משלם על העשרה שהוא אמוד, או נימא כיון דמשקר במנה, א״כ הו״ל כפרן ואין

כאן תביעה ופטור. וכן בהפקיד אלנו

מרגליות כלל, וכן כל כיולא בזה. *אבל אורים סקוים

משהיכ סקמיח

חשן משפט עה הלכות מוען ונמען

מאירת עינים

וסקכירן. הרמיינ

חשן משפט עה הלכות מוען ונטען

מאירת עינים

שלפני זה דמחייבין שבועה דאורייתא

בטוען (כ)אמר לי אבא כו׳, וה״ה בטוען

דמנה כך כתוב בפנקסו דהביו:

*** T*#

שין כייין מהריא ן׳ שש סוף סר׳ סייכ, עיין כמשונה רייש כהן ספר נ׳ סוף סי׳ נ׳ וקשיכן

שלריכים לישנע לפטור את עלמם, היינו שבועת היורשים דוקה, אבל לא בעיף כ"א (נגו נרן שפשור אף כו׳. משום דכיון דהיורש בעלמו לא שבועה אחרת, עכ"ל. ולא קשה מידי, דשאני הכא שהיורש טוען צרי ראה ההלואה, מחשב כמשיב אבידה. טור וסציף לין, ע"ש: סעיף כ"ב אודים סמיד וכדלעיל פעיף ט"ז, וכן פירש נסמ"ע וסקניגן. לעוד מוכח לקמן סימן ונדן שמשביעין אותו היםת. פירוש, נכופר הכל, וממילה נמודה שצוהיה סייין מייז מייז מייז הלנו סבירא להו כיש אומנים לי, חייב היורש מקלת חייב שבועה דאורייתא, דייא הלנו סבירא להו כיש אומרים דסעיף אורים מעסיו

> לישנע היסת שאינו יודע בודאי אם כופר בכל. ולפ״ו אם מודה מקלם, שטוענו אתה יודע בודאי שאביך חייב לי מנה, והוא אומר המשים ידענא בודאי עיין בתשובת מהריים וחיאן וחמשים לא ידענא, חייב שבועה קי קיינ קים קלים דאורייתא כדין מודה מקלם, שהרי זה וקשיכן טוענו בודחי, שחומר חתה יודע ממנה, ונמנא יש הכחשה ביניהם וחייב שבועה שיין במשובת רית ך ששון קוף פי דאורייתא, אבל מ״מ לא אמריט דהו״ל פינ וקשינו מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם, דכיון דהיורש טוען שאינו יודע, נשבע

כא האומר לחבירו אמר לי אבא שיש לו בידך מנה והלה אומר אין לו בידי אלא חמשים ^(ג)יש אומרים ^{נרןעו}שפטור* ^יאף משבועת היסת

^{עזאלו}וי״א *שחייב לישבע שבועת התורה. (ועיין סימן זה לקמן סעיף ^{נו}כ״ג). כב אמר מצאתי כתוב בפנקסו של אבא שאתה חייב לו מנה וברור לי שהוא כתב ידו עחולה)מיש מי שאומר נהו*שמשביעיז אותו היסת.

ציונים ומקורות לג) העור פיל געם הרמנים פיא מטוען הייז ופייד היה. לר) עור פעיף לי-ליא נעם הלפניד בהשגות שם ושם ועם ולג האי גאון הובא בבעל התרומות סוף שער ל"ו. ובציוני הש"ך: טול נשם הלוג"ר, ועיין ש"ך סקע"ח. לה) טול פל"ג נשם לל גלון שם. נוג ממהדורת קניגסברג ואילך: סעיף כ״ב.

שאינו יודע משום דלא הו"ל למדע. ואין להקשות הא אין נשבעין שבועת התורה באיני יודע. י"ל דהיינו דוקא היכא דהו"ל למידע, משא"ר הכא דנשבע בברי על מה שזה מובעו שיודע שהוא שקר, דמה שהוא אינו יודע אינו מלוי בתביעתו, דאינו מתויב לידע, ודוק: בעיף ב"א (כה) עוז שפבור אף משבועת היסת. דכיון דהיורש בעצמו לא ראה ההלואה או ההודאה, הו"ל כמשיב אבידה דלעיל סעיף ג' דפטור אף מהיסת. וה"ה אם לא הודה לו בהמשים פטור אף מהיסת מהאי טעמא להרמב"ם והמובא בציונים אות ליגן וסיעתו, וכן הוא בהרמב"ם פ"א מטוען וה"זן (ושאר פוסקים הנמשרים לדעתו בהדיא]: (כה) צה) ויש אומרים שחייב כו׳. עיין לקמן ס״ק (ע״א) ופ״בן דדעת רניט נרוך דפטור משנועת התורה וחייב שנועת היסת אפילו נכופר נכל, והסכמת האחרונים כהרמנים וסיעתו, וכמיש לקמן סיק (עיא) ופיבו, עיש: סעיף כ"ב (פהו) עהו יש מי שאומר שמשביעין אותו היבת. פירוש, בכופר בכל, וממילא במודה מקלת חייב שבועה דאורייתא, דיש אומרים אנו ק"ל כיש אומרים בקעיף שלפני זה דמחייבים שבועה דאורייתא בטוען אמר לי אבא כו׳, וה״ה בטוען דמצא כך כחוב בפנקסו דאביו, עכ״ל סמ״ע ומקנ״הן. *ואינו מוכרח, דהא י״ל דים אומרים אלו ס״ל כרבינו ברוך אורים משיי במרדכי פרק שנועת הדיינים שהנאתי לקמן ס"ק (ע"א) ופיבן, וכן משמע נבעל התרומות שער (ל"ת) ולייו חיג סידן שלא כתב דברי רב האי גאון אתר דכרי הראב״ד, ע״ש וראה ציונים לדילהן. ואע״ג שהטור וסעיף ליאן כתב אחר דברי הראב״ד, וכ״כ רב האי כו׳, לא בא אלא לומר דלענין שבועת היסת ס״ל

כוומיה:

כיאור הגר"א

אילימא כו׳: כר׳. כמ״ש שם ושבוצות מ״ב ע״בן התם דלה אמר ברי לי, ואף על גב שאומר קעיף לי, וטעמו מכואר במ״ש לעיל קעיף (ט״ז) וייזן. כ. לפי שאין היסת אמר לי, אינו טענת ברי, וכמ"ש בפרק יש נוחלין קל"ה א׳ ש״מ מנה לי בירך כוי, על טענת שמא. הרב המגיד שם. ל. הראב"ד בהשגות ושםו בפרק א׳ ודיו דין ושאני התם דכמנה כו': עד. וי"א כו'. שמפרש ההיא דשנועות מ"ו ועיאן וד', והניאו הטור (שחן. וכתב הרב התגיד שלפי דעת רוב הפוסקים דברי אמיא אף כרכנן, וראבייו ורבנן לא פליגי אלא באמר לי אבא, ובירושלמי פרק רבינו ז"ל אמת. סעיף כייב מ. טור בסעיף ל"ב בשם רב האי גאון, וכ"כ הניחקין הלכה ג׳ תמן תנינן מנה לאבא בידך, אין לו בידי אלא חמשים דינרין, פטור מפני שהוא כמשיב אבידה, א"ר אלעזר תקנה מיקנו כה כדרך שמיקנו

באר הנולה

סעיף כ״א עג. האומר לחבירו אמר כו׳ י״א שפטור סעיף כ״א י. הרמנ״ס פ״ד מהלכות טוען ונטען דין ה׳, הנילו הטור בעל התרומות בשמו סוף שער ל"ו.

במציאה, דמנינן המוציא מציאה לא ישבע מפני מיקון העולם כוי, אבל אם אמר כוי, ודכוותה עומד הייתי על אבא בשעת מיתתו וטענך מנה והודיתה לו, והוא אומר לא הודימי אלא המשים, לא בוה סיקנו. ושם אליבא דרבנן, דמיש חמן חנינא מנה לאבא כו׳ כמשיב אבידה, הוא מילחיה דרבנן הנייל, ואמר שם שבכהאי גוונא לא פליני רכנן. אכל לפ"ז הלכה כרכנן, שראית הרי"ף ושבוצות כיג ע"א מדפי הריייףן מהא דשבועות לפ"ז אינה מכרחת, וכן כתב בעל התרומות ושער ל"ו ח"ג סיבן בשם הראב"ד (בהשגות גיטין כ״ה ע״ב מדפי הרי״ף), שלפי פירושו הלכה כרננן, והניא נ״כ ראיה מירושלמי הנ״ל דסוגיין כרננן, מדלא אמר בירושלמי דכוומה אמר לי אכא כרי, שימ דלא סיל כראביי, וכייכ המגיד משנה ופייד מטוען היהן, דבין כך ובין כך הדין של הרמביים אמת, אבל בהשנוח כתב, אני אותר שזה מחלוקת ראביי וחכמים, ופסק הרג שהלכה כמומו: סעיף כ״ב עה. אמר מצאתי כו׳ יש מי כו׳. שסוגר רדעת הרמנ״ד נסעיף שקדם (המובא בבאה״ג אות ל׳), וכן כתנ נגעל התרומום סוף שער ל"ו ובמשוצה לרב האי כוי, אמר (לי) ולון מורישי אמר לי שאתה חייב לו או שראה כתוב בפנקסו שאתה חייב לו וברור כוי, וכ"כ בטור (סעיף ל-ליבן והראביד השיג עליו כו׳, וכ״כ רב האי גאון כו׳, ומעמיה דברי בעל התרומות הכ״ל, ועיין קמ״ע (סקנ״ה): (ליקוט) אמר כו׳. זהו לקברא אחרונה בקעיף שקדם, אכל לסברא הראשונה ודאי פטור, וכן כתב בתולדות (ה)אדם ושויית הרשבייא חייבן להדיא בסיי עייד חייל בקיצור, תשובה, אשה זו פטורה מכל שבועה ואסילו משבועת היסת כיי, דאין שבועה מודה מקצת כיי, וכן היסה אלא על טענה ברי, חה הבא מכה אביו אינו טוען טענה ברי, אפילו מנא כתוב בפנקסו של אביו כי׳, והא דראביין ושבועות מייב עיבן, וכן מייש שם (מייז עיאן) מה לי הוא כרי, התם נטוען עומד היימי על אנא כשהודית כו׳ וכדאיתא בירושלמי (גיטין פייה הייג) באומר אבא אמר לי שיש לו בידך, אינו טענת ברי, ואפילו על פי מאה אינו טענת ברי, וכדמוכת בפרק יש טחלין ובייב קליה עיא ועייבן אמר זה אחי אינו נאמן כו׳, ע״ש, ושס [שוית הרשביא חיבן סי פ׳ (ע"כ): עו. כתוב בפנקסו. שמשניעין ע"פ פנקסו, כמ"ש נסימן ל"א סעיף ה׳, והניאו ראיה ממ"ש (שביעות מיה עיא) וסנוני על פנקסו, וכמ״ם שם סעיף ד׳, ע״ם:

פתחי תשובה

סקניבן, ע״ש, אך בספר דגול מרבבה משמע דהעיקר כמ״ש הש״ך כאן, ג״כ היכא דהו״ל למידע, משא״כ הכא דמה שהוא אינו מלינ נחגיעה, דאינו מחוינ דאורייתא בטוען אמר לי אבא כוי, וה״ה כאן. והש״ך [סקע״ח] כתב דאינו מוכרה, ע״ש:

באר הימכ

זצ״ל נ״ב, ואם אמר אמר לי נכרי, עיין בסמ״ע לקמן סימן קמ״ט ס״ק נמודה מקלם חיינ שנועה דאורייתא, די״א אנו ק״ל הה״א שנסעיף לפני זה דחיינ שנועה

עיש: פעיף כיא כג. רייא שחייב לישבע כוי. בגליון שויע דהגריע איגר לידע, עלינ: סעיף כיב נו. היסת. פירש הסמ"ע (סקניה) להיינו נכופר הכל, וממילח

(כ״ב) (כ״ב) וכש״ך שם ס״ק י״ג:

חידושי רעק"א

שיך סיק עיה. והמשים לא ידענא חייב שבועה דאורייתא כרין מודה מקצת. נ"כ, עיין ש"ך לעיל ס"ק נ"ו: 🛛 סעיף כ"א. וו"א שחייב לישבע שבועת התורה. נ"כ, ולס למר למר לי נכיי, עיין בסמ"ע לקמן סימן (קמ"ל) ויעסיטן ס"ק כ"ג ובש"ך שם ושעייגו:

*mng 9*10

חירושי חתם סופר

שיך סיק עיה. ונ׳ לא ידענא חייב שבועה דאורייתא ברין. נעה״ג, ועיין לעיל סוף ס״ק מחבר טעיף כ״א. שחייב לישבע. נ״נ, אנל מ״מ לא יוכל למפוס, כמ״ש ש״ך לעיל ס״ק כיין דמסיק דחייב רק היסת ולא שנועה דאוריימא. ולייל דשם לא מסיק כן רק לפצרת סייד. שייך סיק עיה ריה עוד וכוי. ולפייז אם מודה. ניינ, וליע דוה היפך ממייש לעיל סוף ס"ק (נ"ז) וריוג ע"ש:

כסיי:

רנול מרכבה

שאומר שהוגד לו מפי נאמן. נ״כ, עיין לקמן סימן קמ״ע כש״ך ס״ק י״ג: היה חייכ לי, וככה"ג אם מודה בעלמו שאינו יודע רק ששמע מפי אחר אין להשניעו, דאי כן הוא כדברי האחר, היה תובע בעלמו יודע ג"כ. אבל בהך מעשה שאמרו לו אחרים שגוילמו בא לידו שלא בפניו. לא הו"ל למידע וראר לו שיסתפה:

אמרי כרוך סעיף כיצ. טענו בספק על פי עד. ניינ, עיין נפת"ע לקמן סימן לייו ס"ק ג׳: שם בהגה. ש"ך סיק פיב. שהמעשה שם היה באחר שתבע את חבירו כו׳. נ׳ינ, לח הנומי מה רגלים לדבר יש כאיתו מעשה. וכסונת רבינו ברוך נראה שמחלק בין היכא שהתובע הו"ל למידע אם

בשם הראב״ד דכשאין העד לפנינו אין משביעים אותו אפילו היסת, כתב בתשובת דבר שמואל סימן (כ״ח) וס״חן דזה בשם הרב אב״ר

כמבואר להדיא בבעל התרומות, ואין זה הראב״ר בעל השגה, עכ״ל:

מתחי חשובה סעיף כ״ג נח. שנטלת. דוקא נטלת, אנל הודית, אפילו נפני שנים שחיינ לו מנה, כל סעיף כ״ג כד. וי״א דכל שאומר כו׳. עיין ש״ך ס״ק פ״ב מ״ש, א״כ הרי שלא אמר אחם עדי, לאו כלום היא, וכמ״ש סעיף י״ו, וכ״כ המחנר נסימן פ״א סעיף הראב״ד מחלק בין אמר לי אבא כו׳. ובגליון ש״ך דהגר״ע זצ״ל נ״ב. י"ד. סמ"ע וסקניין: נם. דאורייתא. כן הסכמת רול הפוסקים ראשונים ואתרונים, וכן אמנם מדברי הרב המגיד פרק (י"ר) ודין מהלכות טוען נראה דלא ס"ל עיקר, וכן הלכה רווחת נישראל, ודלה כנעל גדולי תרומה שכתג דהמוחוק יכול לומר קים לחלק, וס"ל בדעת הראב"ר דגם ברי מפי אחר הוי ברי. ומ"ש הטור

כו׳, וכ״כ הרשנ״א נקדושין כ״ם א׳ [ר״ה אשכחן], ועיין מוס׳ שם ד״ה ספק כו׳, וא״מ כו׳, וכ״כ רש״י שם [ר״ה מנלן]. אכל הרמנ״ן ושם ד״ה אשכחןן והרשנ״א יהר"ן נייא ע"א מדפי הרייף) הקשו עם דהל שנועת שומרין משתכע מספק, ע"ש שדתקו בזה. וכתב הרשב"ל, והנכון בעיני כדברי פוסקים הנ"ל, ולכן א"ל לנמוד מסוטה נק"ו, והוא נטון מאד. וכתב שם, וכן נ"ל [מ]ההיא דאנימי דכתובות פ"ה אי, ור"ל קושית תוס׳ דב"ב ל"ד אי קוף ד"ה הוי, ול"ל דהא דאמרינן בהכותב כוי, ואף שקושים מוס׳ ייל כמ״ש שם ל׳ א׳ בסוף ד״ה לאו, ואע״ג דהאי לוקח ידע כו׳, וה״נ כפירם שעבוד קרקעות הוא, כמ״ש בהכותב (פ״ו כ׳ן, וכ״כ מוס׳ בריש ב״מ [ג׳ ע״ב ד״ה בכוליה] למשנועה דרגנן כו׳, וכמ״ש נסעיף י״ד, מ״מ הרצה פוסקים חולקים ע״ז וכמ״ש שם (ע״כ): עח. אבל אם אין כר׳. כמ״ש ננ״נ קל״ה (ל׳) ושאני המס דכמנה לאמר, וכנ״ל ומעיף כ״א וביאור הגר״א סקע״גן: עט. וי״א דכל כו׳. וכנ״ל נמעיף כ״א אמר לי אנא לדעת הראכ״ד (המובא בבאה״ג

היא קברת הרי"ף במה שהניא בפרק כל הנשבעין וביח עיא מדפי הרייףן יודע כלל, כמ"ש בנ"ק ל"ה ב׳ אמר רבי חייא בר אבא זאת אומרת כר׳, רישא ניוק משובות הגאון בעסק חד גברא דא״ל לחבריה וכו׳, ופסק דהוא ממויב שבועה ברי כו׳ וקאמר המוציא מחבירו עליו הראיה, אלמא שבראיה נאמן, וכן שם מ״ו שיין השרות וכו׳, ושהרמב״ן (שבועות שם) הכריע כדברי הרי״ף, וכ״כ הרמב״ם סוף פ״ד ועייאן אכל מכמים אומרים זה כלל גדול כו׳, דאפילו ניחק כו׳: (ליקוט) טענו וכרי, ושהרמניין (שבועות שע) המיע הגלי אין וין ושי יאוע שבין בין בספק בו׳. והרנה חולקין ע״ו *ממ״ש בריש ב״מ (ד׳ ע״אן הלד השוה שנהן עייו הערות מהלכום גזילה והבילו הטור, וכן הכריע הר״ן (שם ייש עיא מזפי הרייף). בספק בו׳. והרנה חולקין ע״ו *ממ״ש בריש ב״מ (ד׳ ע״אן הלד השוה שנהן עייו הערות

כיאור הגר"א

שע"י טענה כו׳, וגריש פרק הדיינין ושבועות מ׳ ע״אן לא שנו אלא נטענת מלוה

סעיף כ"ג נ. שם ובמור מעיף לינן, כ"ל הלמ"ש ושבועות פיו מי הין להל מעיף כ"ג עז. טענו בספק כו׳. למ"ש נשנועות מ׳ ל׳ ללמינ ודברים ייש דאייר נחמן אמר שמואל לא שנו אלא בטענת מלוה וכוי, שם דף מ׳ ע״א, ושכן טייון לא יקום כוי, ומניא כל מקום כוי, ושנים מחייבין אפילו אינו

היאך יעלה על דעת שום פוסק לחייב היסת בטוען כך הוגד לי, דא״כ כל אחד יטעון את הבירו כך ויאמר לפני בים דין כך הוגד לי, וימייב את חבירו שבועת היסת, ויעשה כן כדי שחבירו לא יוכל להפך השבועה עליו ובשלמא אם טוען ברי, ליכא למימר הכי, דהא יוכל להפך השבועה עליו. ודוחק לומר דמ״מ יוכל חבירו להפך עליו היסת שכך הגיד לו אותו פלונין. והמעיין במרדכי שם יראה להדיא דאף רבינו ברוך לא קאמר אלא ביש רגלים לדבר, שהמעשה שם היה באחד שתבע את חבירו ואמר הוגד לי בבירור מפי נאמנים קרובים שבאתה גזילחי לידך בעוד שהייתי מרדף אחריה, והלה אמר לו להד"ם, ורלה רבינו שמחה לומר דלא משניעין ליה אא"כ הקרובים לפנינו, דאו נראה להשניעו היסת, אבל כשאינם לפנינו, אין הדעת סובלת להשניעו, ואע"ג דאמרינן ושבועות מיב ציאן פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כגון אמר לי אבא, התם לא מיירי שאמר שמא היית חייב לאבי, אלא שאומר יודע אני שהיית חייב לאבי אבל איני יודע שפרעת לו, והוי דומיא דשבועה שאינה ברשותו, דאע"ג דהוי שמא, מ"מ כיון דודאי בא הפקדון לידו ואין לו עדים שנאבד, משבעינן ליה, אבל להשביעו שמא בא לידך לאו כל כמיניה, אם לא שיברר מי הם המגידים שיעידו בפנינו. כך היתה דעת רבינו שמאה. ורבינו ברוך השיב לו, דבהך עובדה שטוענו בחתה גזילתי לידך כו׳, משבעינן ליה אפילו אינם לפנינו, דבכל דבר העשוי להסתפק משביעין היסת אפילו אינו טוען ברי

שהוגד לו מפי נאמן משביעים אומו היסת [וכן משמע בסמ"ע וסקניז] שכתב על דברי יש אומרים אלו דכל שאומר שהוגד לו אפילו קרוב כוי, דומה למ"ש בסעיף כ״א אמר לי אבא כו׳, עכ״לן. וכן משמע בד״מ ח״ל, והראב״ד השיג עליו כו׳, וכתב המגיד משנה שהרמב״ן הכריע כדברי הרמב״ם [דלעיל סעיף כ"א], וכ"כ רבינו מאיר, ושכן נראה עיקר. אבל במרדכי פרק שבועת הדיינים ושבוצות סיי תשעייבן כתב כושםן חשובת רבינו ברוך, דמי שאותר הוגד לי

הגהות אות ייט וכבאה"ג אות נין (והממכו) והרפנ"ל, והרפ"ש שבועות פייו סיי הי וניי שם כשם הרמנ"ן והרין פרק הריינים שבועות ייט עיא מדפי הרייף וליי בימ ב׳ עיא מרפי הרייף. לו) שם נטור נשם הרפכיר. להן המרכי פרק שנועת הריינים שבועות סיי לפנינו, הדה, שכן משמע לישנה דכל חשעייר דיית ל שלומר שהוגד לו מפי נאמן כו׳, משמע שאומר לפנינו שכך הוגד לו, דאי המגיד הוא לפנינו, לא הו"ל למימר שאומר שהוגד לו, אלא הכי הו"ל למימר, דכל שמעיד כן עד אחד לפנינו, אפילו הוא עיז שלחון ניאינון טוען ברי, משביעין כו׳, וכן משמע נמי לישנה דקהמר בתר הכי, ודוקה שהותו שהומר מפיו כו׳, ועוד, דהל״כ מהי פליגי יש הומרים הלו הסברה הוד וביה הראשונה, דהא גם לסברא הראשונה כשהעד לפנינו משביעין אוסו, אלא ודאי משמע דהר״ב בא לומר ויש אומרים דאפילו אין העד לפנינו רק שאומר

משביעין שבועה דחורייתה על פי העד עד שיעיד לפני נ״ד נתורת עדות: לי ניועמישנטלת משלי מנה והוא כופר והביא (עאו) פבן ויש אומרים דכל אחס עדי, לאו כלוס הוא, וכמ״ש סעיף "העד "משביעו שבועה דאורייתא כאילו היה שאומר שהוגד לו כו׳. לפי שלא טוענו טענת ברי. הגה לאכל אם אין העד לפנינו נתבררו לי דברי הר״ב כחן וגם בד״מ להעיד לה מקרי טענה ברי מה שהמר ששמע מפי נסציף לין, על כן מוכרם אני להאריך מתרים "איומיו משביעין על טענה זו דהוי טענת ספה. "באלחויש אומרים דכל שאומר קלת. הנה משמע מדברי הר"ב דלהיש אומרים אלו כל שאומר שהוגד לו,

כג טאטענו בספק על פי העד כגון פלוני אמר

חשן משפמ עה הלכות מושן ונמען

סעיף כ"ג נסטו שנשדת כוי. דוקא נטלח, אבל הודית, אפילו בפני שנים שחייב אחה לי מנה, כל שלא אמר אחם עדי, לאו כלום הוא, וכדלעיל סעיף י"ז, וכ"ל המחבר לקמן סימן פ"ח סעיף י"ד. סמ"ע וסקניון: (ט) ב) משביעו שבועה דאורייתא כוי. כן הסכמת רוב הפוסקים רחשונים ואתרונים, וכן עיקר, וכן הלכה רווחת בישראל, ודלא כבעל גדולי תרומה דף קס"ה ריש ע"ג נשער ל"ו ח"ג ס"רן שכתב דהמוחוק יכול לימר קים לי כרבוותא

דפטרי משבועה: (עו) פאו ואין משביעין על מענה זו אפילו היסת. כן הוא נטור וסעיף ליגן. אכל שנועה לאורייתא לא אנטריך למימר, דמהיכי חיתי סעיף כ"נ (נהן) נון שנמלת משלי

ציונים ומקורות לו) שור סליג נשס הרי"ף שבוצות כיה עייב מדפי הרייף והרמנים פייד מגזילה הייז, (ועיין בייח סעיף ליג וחידושי

מנה. דוקא "נטלמ", אכל הודית, אפילו בפני שנים שחייב לו מנה, כל שלא אמר (י"ו) וייז, וכ"כ המחבר לקמן בסימן כ"ל סעיף י"ד:

22

שפתי כהו

להשביעו כשאין העד לפנינו, שהרי אין

משביעים אותו היסת אפילו אין המגיד

מאירת עינים

בנירור על פי נאמנים אך אינן כשרים להעיד לי שנאה גזילמי לידך בעוד שהיימי מרדף אחריה, והלה אומר להד"ם, צריך לישבע לו היסת כו׳, וע״ש שיש

קנינסברג

חולקים על רכינו ברוך כו׳, ובתרומת הדשן סי׳ ש״ח פסה כרבינו ברוך, וכתב, הא דיכול להשביעו על פי עד אחד פסול, היינו פסול סורבה, אבל פסול באשמיטוגע בעדות לאו כלום הוא, וע"ש, עכ"ל ד"מ. משמע מדבריו דפסק כרבינו ברוך, ורבינו ברוך מיירי התם להדיא באין העד לפנינו. אבל מימה בעיני,

באר הנולה

לי כרכוומה לפטרי משכועה. ש"ך נסק"פן:

חירושי רעק"א

באר חימב

–הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה–

סמיע סיק גיו. דומה למיש. נייב, ציע דאינו דומה, דלפיל מיירי דוקא במה שירש מאביו ואתר כזה אמר לי אבא, אבל לא בשלו, עיין זה בראשונים. עיין לקמן סימן קמיש ובש"ך ס"ק יייג

חידושי חתם סופר

(כיה) נשיוון דוהו הרב אביד ולא הראביד בהשנות כמבואר להדיא נבעל התרומות נשער דיו וויג שיגון: שם בסופו. העולה מזה. נייב, עיין לקמן סימו רליא בשיך סייק לייד:

ש"ך ס"ק פ"ב באמצעיתו. הרי הראב"ד מחלק בין אמר לי אבא לאמר לי עד אחד כשר. נייכ, אמנם מדברי הרכ המגיד פרק (יייד) ודין מהלכות טוען הייה נראה דלא קייל לחלק, וס"ל נדעת הראנ"ד דנס (נכרר) ו*ברין עס"י אחר הוה נרי, ומ"ם הטור ומעיו לינן נסס עיפ פחווי הראב"ד דכשאין העדים לפנינו אין משניעין אותו אפילו היסת, כהנ נחשונה דכר שמואל סיי חשובה

אמרי ברוד ש״ך הנ״ל. ומייתי ראיה מהא דאמרינן בפרק המפקיד. נ״כ, לשון זה איט מדוקדק, דהא דין וה מפורט כדכרי הגמרה כמסכת קדושין דף מייב ועיבו והשתה דחקון רכנן שנועת היסת. והתרומת הדשן מקציר הטעם, שהום כעין דין משניעין חומו שנועה שמינו נרשומו:

חירושי רעק"א

בהרשאה, הא לאו הכי לא שייך לומר שקרונו ישבע והוא יטול, כיון דקרוכו לאו בע"ד דידיה הוא, הו"ל המובע טוען ספק, ואינו יכול להוליא ממון מספק, עכ"ל:

ם. שהוגד. הש"ך (סקפיב) האריך בדין זה, ע"ש דמסיק וכתב ז"ל, העולה מזה, בטוען אמר לי אבא או מורישי שאמה חייב לי מנה, אפילו הודה מקצם פטור אף מהיסת, וכייש אם אומר שאמר אמר לו כן, אא״כ יש רגלים לדבר. ואם הוא לפניט, או משביעים על פיו שבועה דאורייתא אם הוא כשר, ונקרוב משביעים על פיו היסת כשמעיד לפנינו, [ויש מולהין כמ"ם להמן), מיהו מי שנוגע גדגר, אין משניעין על פיו היסת לכו"ע, עכ"ל: םא. קרוב. ז"ל הש"ך נסקפיגן, ולי ל"ע כדין זה אפילו כמעיד לפנינו, לפי שלא מלאחי הידוש זה בשום אחד מהפוסקים, וגם מנאתי תשובה ר״ם דמשמע שם להדיא איפכא כו׳, דדוקא ביש רגלים לדבר משביעים היסת ע"פ קרוב. אך בתרומת הדשן סי׳ ש"ת משחע דהמרדכי ס"ל דקרוב זוקק לשבועת היסת אפילו בלא רגלים לדבר, ע"ש ול"ע. שוב מצאתי במהרש"ל שנם הוא הביא דברי ר"ת נסתם. ויש ללמוד מכאן, דמי שהלוה לחבירו על המשכון ושכח כמה הלוה, וקרובו יודע כמה הלוה, כותב הרשאה לתרובו, ותרובו נשבע ונוטל. ואפשר יש לדחות דבמשכון אין עליו רק שעבוד, כמ"ש סימן ע"ב סעיף י"ד בהג"ה, מיהו יש ללמוד משם לענין שאר מוסוק, כגון נמעות וכה"ג. מיהו דוקא

באר הימב

מכאן דמי שהלוה לחבירו על המשכון כו׳. ועיין בתשובת נודע ביהודה תניינא (חלק חו״מן סי׳ מ״ג שהשיג על הש״ך בזה, וכתב וז״ל, אין הנידון רומה לראיה, רכשלמא בעוברא דר״ת שהביא הש״ך לפני זה שאבי החתן מוחזק. וכשהבן כותב הרשאה לאביו. א״כ זה שמגיע להבן זוכה בו האב בהרשאתו, והרי הוא מגיע להאב, וכיון שהאב מוחזק, נשבע על מה שבידו, שהרי הוא היודע וברור לו שמגיע סך זה לבנו, ושבועתו על מה שבידו. אבל במשכון הנ״ל, זה שמוחזק במשכון אין לו טענת ברי, ואף שיתן הרשאה לקרובו היודע, מ״מ קרובו אינו מוחזק, והוא אינו רשאי למסור המשכון לקרובו, כיון שהוא אינו יודע בברי, איך יוכל למסור המשכון של זה ביד אחר, וזה פשוט, עכ״ל. גם בתומים (סקכ״ר) ובנתיבות המשפט (משה"א סקיידן חלקו על הש"ך בזה, עיין בדבריהם, ועיין מ"ש

כה. אפילו קרוב שלו. עיין באר היטב (סקס״א) בשם ש״ך מ״ש, ויש ללמוד

פתחי תשובה

אות לין, וכ״כ סמ״ע נסקנ״ון, וגם סנרה רהשונה דהג״ה שהוה דעת הטור נסעיף ל״גן בשם הרהב״ד, על כרחך כן ס״ל, ומ״ש הפילו קרוב שלו, כנ״ל נשםן

Augent and

ביאור הנר"א

אחר כשר, וא״כ מנא לן שהראב״ד או שום פוסק חולק צוה אסברת רבינו ברוך דבטענת שמח שיש רגנים נדנר משניעים שישו. אם אי ש שיש הוא שלי הדשן סי׳ ש״ח פסק כרבינו ברוך, לא עמדמי על סוף דעמו, דהמעיין בתרומת הדשן שם יראה שהמעשה היה שם שנתן מעות לשמעון שימנו לליי. ואינו המסון אינו יודע שנמנו לליי, וליי אומר לא קיבלמי, על זה כמב שם וז״ל, דיכול ראובן להשביע אם שמעון שנתן הזהובים ללי, ואע״ג דשמא הוא דהל לא ידע אי יהיב והמינו שיי ליה אי לא, והשליח טוען ברי דיהיב ליה, נראה דהיינו טעמא, דכל היכא דידוע הוא דבא ממונו ליד מבירו וחביריו טוען שנאבד או נתקלקל או באחה ענין ליה אי לא, והשליח טוען ברי דיהיב ליה, נראה דהיינו טעמא, דכל היכא דידוע הוא דגא ממונו ליד חבירו וחביריו טוען שנאבד או נתקלקל או באחה ענין שהוא נפסד מן הבעלים, לריך לישבע שהוא כדבריו, ואפילו אם חבירו שכוגדו איו יודע בודאי להכחישו, והכי אימא במרדכי פרק שבועת הדיינים בתשובת שהוא נפסד מן הבעלים, לריך לישבע שהוא כדבריו, ואפילו אם חבירו שכוגדו איו יודע בודאי להכחישו, והכי אימא במרדכי פרק שבועת הדיינים בתשובת הרבינו ברוך ורבינו שמחה, ומיתי ראיה מהא דאמריט פרק המפקיד וב״מ ליד עיבן דמא מות יודע בודאי כרט ברועות שלינה בערות ער"ל. והתם לפילו הם המשונת נינו בריו להכיו שנות ברים אינה ברשומו, ער"ל והרח מניים בריו בינו ברעות המבינים לנו יודע בודאי להכחישו, והכי איתא בעות המעות בריעו ביול מנות משובת משול מי לינו נכון ורבינו שמחה, ומיתי ראיה מהאר שהיה שרבי לביול יודע בודאי שרחים ברשות ברשותו, עכ״ל. והתם אפילו רביט רגיו מימש בכוחים הגב, האם מיירי נאיה כשהער נפינט, פיש (קשיב), וכאת נה פניגי לכים שמוט ארכים צרון, זטה מו שאנו כנג כול של המסו שו רבינו שמחה בזה. ועוד, דמדברי ד"מ משמע דבתרומת הדשן פסק כרבינו ברוך לענין שיוכל להשביעו בטענת שמה, ולה כרבינו שמחה, ובהה דעד פסול פניו השניה "הה ס"ל לרבינו שמחה בהדיה דיכול להשביעו כשהוה לפנינו, הם כן אי הפשר לומר שהד"מ כיון לעד פסול שהתרומת הדשן פסק בזה כרבינו ברוך, וק"ל). פייג פשיף "ד והפשר לומר דלשון ויש אומרים שכתב הר"ב, אינו פלוגמה אלעיל, והר"ב מיירי ג"כ כשים רגלים לדבר, ורמו זה בלשונו שכתב שהוגד לו מפי נהמן כיי, למשוק הייד והפשר לומר דלשון ויש אומרים שכתב הר"ב, אינו פלוגמה אלעיל, והר"ב מיירי ג"כ כשים רגלים לדבר, ורמו זה בלשונו שכתב שהוגד לו מפי נאמן כוי, למהי משו ר״ל שאותו פלוני מוסוק שהוא נאמן ואינו משקר, וס״ל דהך עובדא דרבינו שמחה נמי היה ראוי להסתפק משום שהוגד לו מפי נאמנין. אך קשה לפ״ז מוחוק ופ״ש דהיאך כתב אח"כ, ודוקא שאותו שאותר מפיו אינו נוגע בעדות, והלא בתרומת הדשן לא החכר כלל מרגלים לדבר, ומאן לימא דהתרומת הדשן לא ס"ל דכשים רגלים לדבר שים להשביעו היסת אפילו כשהוא נוגע בדבר. וים לישב בדוחק. ומ״מ יהיה איך שיהיה, העיקר נ״ל לענין דינא דאין להשביעו כלל אפילו היסת על פי מה שאומר שהוגד לו כן מפי אחר ואלא כשמעיד לפנינו, דאו יכול להשביעו היסת אפילו ע״פ קרוב כמ״ש רבינו שמחה והתרומת הדטןן וכדפריטים, דהה נלחו הכי דעת הרמצ"ם ופיא מטוען הייו ופייד הייהן והרמנ"ן ושבועות מיב עיבן ורנינו מחיר (הובא במגיד משנה שם) והרכ המגיד [שם] דבאמר לי אבא אין משביעים אפילו היקת, וכן נראה דעת בעל התרומות סוף שער ל"ו, וגם הביא שם כן בשם הר"א בר ילחק, וכן בתשובת מהר"ר שלמה כהן ספר בי סוף סיי בי ובמשובת מהריא ך ששון סוף סיי פייב משמע דהכי היייל, וכן פסק בהשובות מהרשד"ם וחויהן סיי קלייו, ואיכ כייש כשאמר אמר לי אחר כשאינו לפינו, ואפינו הראב״ד דס״ל דמשביעים באמר ני אבא, מודה באמר לי אחר דאין משביעים אפינו היסת, כדאיתא בטור להדיה וסציף ליגן. וכן כתב רב האי גאון, הובא בבעל התרומות ושםן ובטור וסציף ליאן וז"ל, האומר הוגד לי שיש לי אללך מנה, אין מסייבים אומו לישבע, אבל אם טוען אבא אמר לי שאמה מייב לו, או שראה כמוב בפנקסו של אביו שהוא חייב לו, וברור לי שהוא כתב ידו, משביעים אותו שבועת היסת, עכ"ל. וכן מוכח במרדכי שם להדיה דדעת רבינו ברוך דדוקה בחמר לי הכה משבעינן ליה היסת, אבל לה בחמר לי חתר, הם לה שיש רגלים לדבר, כהך דבחה גזילתי לידך כוי. ואולי יש לדחוק ולפרש דברי הרב בהג"ה דמיירי ג"כ כשהקרוב מעיד בפנינו. העולה מזה, בטוען אמר לי אבא או מורישי שאתה חייב לו מנה, אפילו הודה מקלח פטור אפילו משבועה היסת, וכיש אם אומר אמר לי אחר, אא"כ יש רגלים לדבר. ואם הוא לפניט, או משביעים על פיו שבועה דאורייתא אם הוא כשר, ואם הוא קרוב, משביעים על פיו היסה כשמעיד לפנינו ויש חולקין כמו שיתבאר לקמן ס"ק (ע"ב) ופיגו], מיהו מי שנוגע בדבר, אין משניעים על פיו היסת לכו״ע: (עבו) פג) אפילו קרוב שלו כרי. ולי ל״ע בדין זה אפילו נמעיד לפנינו, לפי שלא מלאמי חידוש זה נשום אחן תוחים משאר הפוסקים, *וגם מנאחי השובות רבינו הם (וריב"ם) בהשובות מיימוני לספר קנין סי׳ כ"א, משמע שם להדיא איפכא ח"ל, מי ששידך בנו, ולאחר זמן אמר לאבי הכלה כך וכך התנית (לפני), והלה אומר להד"ם ואת לאו בעל דברים דידי, כשיתבעני חתני אדע מה אעשה, ובא החתן ותבעו, ואמר לו שיב חשובות

מאירת עינים

(נין) נין אפילו הוא קרוב שלו שירכי שניעה כיאן נהדיא דמשנעינן ליה אפילו שהוגד לו מפי נאמן ^{ניזפנו*}אפילו קרוב שלו משניעין (ניז) נזן אפילו הוא קרוב שלו שדריי שנועת המורה, א״כ הרי הראב״ד מחלק נין אמר לי אבא לאמר לי עד מחלק נין אמר לי אבא לאמר לי עד שחר כשר, וא״כ מנא לן שהראב״ד או שום פוסק חולק נזה אסנרת רביט נרוך דנטענת שמא שיש רגלים לדנר משניעים היסת. גם מ״ש נד״מ שנתרות האמו שלים שליי לש שהוגד לו מפי נאמן ייופיו*אפילו קרוב שלו משביעין

[וכן כתב בספר גדולת מרדכי דטעם רבינו ברוך דשאלה דלעיל נמי דבר העשוי להסתפק הוא], והיינו טעמא דאמר לו אבא אמר לי שאתה חייב לי כשאין הבן טוען ברי, דמשמע דאינו פטור אלא משבועת התורה משום משיב אבידה. אבל היסת מיהא חייב ולא פטור משום טענת שמא, אלא ודאי כל טענת שמא שהוא דבר העשוי להסתפק משביעים היסת, כך הם המשך דברי רבינו שמחה ורבינו ברוך שם, ע"ש ודוק. ונלפע"ד דגם הראב"ד והמחבר וכל הפוסקים והמובאים בציונים אות ליין מודים כזה לרכינו כרוך, דעד כאן לא קאמרי דכשאין העד לפנינו לא משבעינן אפילו היסת, אלא בשאר עד, אכל

חשן משפמ עה הלכות מוען ונמען

שפתי כחז

באמר לי אבא, הא ס"ל להראב"ד ולעיל

סעיף כ״אן בהדיה דמשבעינן ליה הפילו

5

:7"50

ש"ך ס"ק פ"צ. וקרובו נשבע וגוטל וכר. נעה"צ, אין הנידון דומה לראיה, דנשלמא אני אין המשכון ביד קרובו, והוא אינו רשאי למשור המשכון שבידו לאחר אחרי שאין לו החתן הוא מוסוק, וא"כ כשהכן נתן לו הרשאה הוא יכול לישכע על מה שנידו, אכל כאן טענת צרי, וואריך להחיר המשכון לוה שהשכין אללו, אה ששוט לדעתי, ומתהני על זה שהמשכון בידו מין לו טענת ברי, ואף שיתן הרשאה לקרובו היודע לטעון ברי, מ״מ

הנול מרכבהם

נתעצמו בדין לפנינו ב״ד, ותבע אחד מחבירו שחייב לו מנה בשטר, והשטר היה מופקד ביד שליש ונאבד ממנו, וטען שכבר עבר זמן הפרעון, והלוה השיב אמת שאני חייב לך, אבל בשטר היה נזכר זמן פרעון על עשר שנים ועדיין לא הגיע זמן, ושאלנו בחרם ב״ר להשליש, ואמר אמת שהיה מופקר בידי, אבל נאבר ממני ואיני זוכר מה היה כתוב שם, ופסקנו שהלוה ישבע שכדבריו כן הוא, דהוי כמו תביעה בע״פ הנשבע הלוה ונפטר, אך הלוה אמר יבטל המלוה השטר, דשמא ימצא אח״כ השטר ויפסול אותי לעדות ולשבועה. ויש שרצו לדמות להא דאיתא בחו״מ סוף סימן ע״ה אומרים למלוה בטל כל שטר כו׳, ואמרתי שאין דמיונם עולה יפה, דהא כתב הרב המגיד (פייד ממלוה הטיון שדין זה הוציאו הגאונים ממ״ש בפרק שבועת הדיינים ושבועות מ״ג עיבן המלוה נשבע תחילה שמא יוציא הלה את הפקדון, ופירש ר״ח ותהיה שבועת הלוה לבטלה כר׳. ודברי ר״ח אלו כתבו תוס׳ בפרק המפקיד דף ל״ר ע״ב (ד״ה שמא) שכתבו, פרש״י ויפסלנו לעדות ולשבועה, וקשה לר״ת דכ״ש שישבע הלוה, שהוא ידקרק יותר לישבע באמת כדי שלא יפסלנו המלוה, וכי עבדינן תקנה לרמאי כר, ונראה לר״ת כפירוש ר״ח דנראה כמו שבועה לבטלה כו׳. וא״כ לטעם זה למדו הגאונים היכא שיש לחוש שהשבועה תהיה לבטלה, כמו בטוען פרעתיך ואח״כ

פתחי תשובה סב. נוגע. כגון ראוכן ששלה כיד שמעון מעות ללוי לקנות לו איזה דנה, ושמעון אומר לעיל סימן ס״ו סק״א: פעיף כ״ד כו. אומרים למלוה בטל כל שטר. עיין שנתן לני, וליי מכמישו, אין להאמינו שיוכל ראוכן להשניע לני, כיון ששמעון נוגע בחשובת אא"ז פנים מאירות ח"ב סימן (צ"ה) וצ"ו שכתב רו"ל, שנים

למר לי לכל: פ. רדוקא שאותו כו׳. עיין ש״ך נסקפ״דן, וכמ״ם כרים פ״נ הסימן, וכתב הרב המגיד שם, הוליאו דין זה הגאונים ז"ל ממ"ש בפרק דקדושין ומ"ג עיבן והשתא דתקון רבון שבועת היסת כו׳, ועיין לקמן סימן קע"י שבועת הדיינין [דף מייג עייב], מלוה נשבע תחילה שמא ישבע לוה ויוליא הלה סעיף לייו ונייל דהייה כוי, רק שחייב כוי, אעייג שהוא טגע: סעיף כייד וכו׳, ואע״פ שאין זו לאיה גמורה, דמיון הוא קלת, והענין הוא ככון בעלמו. פא. האומר לחבירו כו׳. מהא דשבועות מ״ג וע״אן שמא ישבע כו׳, וכ״כ

ביאור הנר"א

באר הימר

באר הגולה סעיף כ״ד ס. רמנ״ם סוף פי״ד מהלכות מלוה, והביאו ג״כ הטור נסוף

ראובן להשניעו ללוי, כיון ששמעון נוגע בעדות, שהרי לריך לישבע נגד ראובן, כן כתב בתרומת הדשן שם והמובא בציונים אות לייטן: בעית ב"ר (עד)) פה) והשיב הנתבע כו׳ אומרים למלוה כו׳. כתכ נשמרית יוסף ובביאוריו לטורן וו״ל, וקשה דנסוף סימן פ״ו (סעיף ל״ה) כתנ, טען שיש לו אלנו חוב בקנין או בשטר ואבד, והוא טוען פרעתי כו׳ ונשבע, ואתר כך באו עדים או שהוציא השטר, ה״ו משלם אתר השבועה כו׳. וא״כ קשה הלא צריך לבטל קודם השבועה. וי"ל דהכא לא טען מתחילה שהיה לו שטר, אלא אחר שאמר (*ל)הנתבע, לכן יש לחושדו באיזה ערמה אולי יעשה איזה זיוף ויוליא הומגר עיצ שים מהדורת לעו על השבועה, אבל בסימן פ״ו שמתחילה טען ן*שהיה לון שטר רק שאבר, אין לנו למושדו כדי שיבטל, עכ״ל. ואין דבריו נראין לפע״ד, דפשיטא דהכא שיים והמם אי טעין הנחבע שאינו רולה לישבע עד שיבטל שטרו, לריך לבטל, ואם לא כן אין לריך לישבע, אלא בסימן פ״ו מיירי שהלוה נשבע מעלמו ולא שאל שיד ביין שינטל השטר*, וכן פירשו הסמ״ע (שם סקצ״אן והנ״ח שם ומעיף מ״זן, ועיקר (ועיין מ״ם מזה עוד גרים סימן פ״ג ומיתן פ״ז שם ומעירן]: על אשר כך תוציא השבר הפרוע כו׳. ולף על גב דלא יתכרר ע״י כך שנשבע לשקר, דהא יכול להיות אף על פי שיש לו שטר, פרעו, וכן (יבה) פון ואחר כך תוציא השבר הפרוע כו׳. ולף על גב דלא יתכרר ע״י כך שנשבע לשקר, דהא יכול להיות אף על פי שיש לו שטר, פרעו, וכן המפני כן מה שאמר אין לך בידי כלום, היינו שפרעתי, וכדלקמן סימן ע"ט סעיף י', ונהי דחייב לשלם מכח השטר, מ"מ לא יהיה עובר על השבועה, וכדלקמן סימן אמני אין לא יהיה עובר על השבועה, וכדלקמן סימן טעו אי משוא שרק על אי על מקום יכול כאן הנחבע לימר לא אשבע לך שלא מהיה שבועה לבטלה, וכדלעיל סימן ע"ב, מכל מקום יכול כאן הנחבע לימר לא אשבע לך שלא מהיה שבועה לבטלה, וכדלעיל סימן ע"ב, מכל מקום יכול כאן הנחבע לימר לא אשבע לך שלא מהיה שבועה לבטלה, וכדלעיל סימן ע"ב סעיף ט"יו, שפירש ר"ח הטעם שלא ביש ריש היה שבועה לבטלה או מיתו שיה עדים בעיין ביש ריש הטעני לימו לא נדי ביש ריש הטעני לימו לא נדים ביש ריש הטעני לימו לא מהיה שבועה לבטלה או מינו אי מימן ע"ב מעיין אייה שלא היה שבועה לבטלה או מימו שלא מהיה שבועה לבטלה או מימו שיה עדים או מימו ליה חהיה שבועה לנטלה, וה"ה כחן, וכן כתב הרב המגיד ופייד ממלוה הטיין, וכן כתב הבעל התרומות שער כ"ר וסיאן, ע"ש: (עו) בו) או היה לי שמר שענות ואבד כו׳. כתנ נספר גדולי תרומה דף קי״ד סוף ע״ב ושער כ״ד ס״בן, קשה לסנרת נעל התרומות (לעיל סימן ס״ה סעיף ט״ון, דהה כשיוליה הלוה

סימן פ"ב. וע"ם ג"ל

דאיכא רגלים לדבר לא משביעים על פי אחר כשאינו לפנינו, ורבינו ברוך השיב לו דכיון דאיכא רגלים לדבר משביעים אפילו אינו לפנינו. אך במרומת הדשן קי׳ ש״ם משמע ההמרדכי ר״ל דקרוב זוקק לשבועת היסת אפילו בלא רגלים לדבר, ע״ש וקש״כן, ול״ע. שוב מלאתי במהרש״ל וביש״שו פרק מרובה סוף קי׳ י״ד שגם הוא הביא דברי ר״ם הנ״ל בסמם דהבן יכתוב הרשאה לאביו כו׳, והוסיף, וה״ה נמי אם היה אבי התתן מוחוק וזה בא להוליא ממנו, שישבע אבי החתן על טענותיו שכך פסק לבנו מאחר שבא בהרשאת בנו ויפטר, ומזה נלמד כל כהאי עניינא, עכ"ל. *ויש ללמוד מכאן, דמי שהלוה לתבירו על חומים שפריד המשכון ושכח כמה הלוה, וקרובו יודע כמה הלוה, כותב הרשאה לקרובו, וקרובו נשבע ונוטל. ואפשר יש לדחות, דהמלוה על המשכון אין עליו רק שעבוד, משהיא מקייד כדלעיל סימן ע"ב סעיף י"ד בהג"ה. מיהו יש ללמוד משם לענין שאר מוחוק, כגון שהיה מוחוק במעות וכהאי גוונא. מיהו דוקא בהרשאה, הא לאו הכי איניייילא שייך לומר שקרובו ישבע והוא יטול, דכיון דקרובו לאו בעל דברים דידיה הוא, א״כ הו״ל הסובע טוען ספה, ואין יכול להוליא ממון מספק, נ״ל ודוק: (ענט) פר) אין נוגע בעדות. כנון ראוכן ששלה כיד שמעון מעות ללי לקנות לו איזה דכר, ושמעון אומר שנתן ללי, ולי מכחישו, אין להאמינו שיוכל

הדיינים נסיי השעייבן לא קאמר דמשביעים היסת על פי קרוב, אלא בהך עובדה דבהה גזילתי לידך כו׳, דהוי רגלים לדבר וכמ"ש רבינו ברוך (שם), אלא דרבינו שמתה הוה ס"ל דאע"ג

הוא [*אבי] התתן, כדרך הכא נהרשאה, עיפ אלפי דהי"ל בפרה [ל"ל בבכא] המא וע׳ ע״אן דשליח שוייה והוי בעל דברים דידיה, ולא עדיף שטר מהודאת פיו ואנן סהדי, ואם יש חולק בדבר, יכתוב הבן הרשאה לאביו וישבע (המתן) [*אבי הכלה], כדין עיפ אלפי התערוכות דים נוחלין וביב קכייז עיאן דכתבי הרשאה זה לזה, והוא בעל דברים ויגם אליו, יעקב בר׳ מאיר, עכ״ל תשובות מיימוני שם. וגם יש לומר דרנינו שמחה במרדכי פרק שבועת

סתם ^{נמו}ואח״כ צא ובקש השטר. ציונים ומקורות לט) נתרומת הדשן סי שית. לית שם. ת) רמנים פייד ממלוה הטייו וטור סעיף ליד נשם הנחונים.

(14 כיה ממהדורת למברג יתבריךי ואילך, וכיה בטור וברמבים, בדיר: והלוה,

: כשטרך אמר ואם אמר כך תוציא השטר הפרוע ותגבה בו אומרים לו הבא השטר ואם אמר התובע לא היה לי שטר מעולם מיאו היה לי שטר ואבד יחאומרים למלוה בטל כל שטר שיש לך עליו קודם לזמן הזה ואחר כך השביעהו היסת או תחרים

שאומר מפיו שריאין נוגע בעדות. כד ""האומר לחבירו מנה לי בידך "והלה שעליו, אין לך עליו אלא מרס סתס עד אומר אין לך בידי כלום או פרעתיך ואמר התובע השבע לי היסת פהיוהשיב הנתבע הלא יש לך שטר עלי ואתה רוצה להשביעני תחלה

זיהיה שם שמים מתחלל, או יהיה אותו היסת וכן נראה לי להורות. לטודוהא שאותו

שבועה לבטלה, והכא נמי דכוותיה: (נה)) נמן ואח"כ צא ובקש השמר. פירוש, עתה שאין רצונך לבטל השטר שתלך ותמנה השטר, דהו תגבה ממנו

שיםעיף כ"ד (ניז) נחן אומרים למלוה במל כל שמר כו׳. נפרישה כלום שמעת שהתניתי לך, ולמר לו כך למר לי לגל וככך עמדתי וקידשתי, שיד כיין וסעיף ליידן כתבתי *דדין זה נלמד ממ״ש הטור והמחבר בסימן ע״ב נטור והוא אומר כיין שאין אביך כשר לעד לך ואי אמה טוען טענת ברי, אפילו המניד ומייר סעיף יי ומחברן בסעיף ט"ו, דחם שנועה מוטלת על הלוה, לריך המלוה שנועת היסת אין לך עלי. זו תשובת ר״ת על בן המשודך הכא בטענת אביו, מרא המיזן לישבע תחילה שאינו ברשותו, שמא ישבע הלוה ויוליא המלוה אח"כ הדין עמו, שמלינו בכל התורה שלותו של אדם כמותו, ובעל דברים דידיה המשכון, ויראנו שלא היה שוה כל כך,

חשן משפט עה הלכות מוען ונמען

מאירת עינים

28 שפתי כהו